

Vliv folklorního prostředí na postoj mládeže k alkoholu

Eva Zbahnová

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Eva ZBAHNOVÁ**
Osobní číslo: **H09435**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Vliv folklorního prostředí na postoj mládeže k alkoholu**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek týkajících se folklorního prostředí, mládeže a alkoholu.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu. Základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

NEŠPOR, Karel. Návykové chování a závislost. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-267-6.

TYLLER, Lubomír. Lidová kultura A-N. Praha: Mladá fronta, 2007. ISBN 978-80-204-1712-1.

TYLLER, Lubomír. Lidová kultura O-Ž. Praha: Mladá fronta, 2007. ISBN 978-80-204-1713-8.

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie I : dětství a dospívání. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jarmila Šťastná

Ústav pedagogických věd

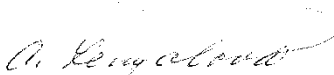
Datum zadání bakalářské práce:

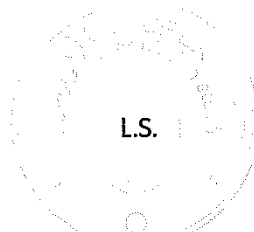
30. listopadu 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

4. května 2012

Ve Zlíně dne 12. ledna 2012

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 14.4.2012

.....
Zlabrop

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá folklorním prostředím, jeho vlivem na mládež a postoji mládeže k alkoholu. V teoretické části představuji základní pojmy, dále vymezuji historii folkloru, současný folklor v ČR, mládež jako rizikovou skupinu a alkohol. V praktické části se zaměřuji na zkoumání vlivu folklorního prostředí na postoj mládeže k alkoholu.

Klíčová slova: folklor, mládež, alkohol, postoj, vliv

ABSTRACT

The B. A. thesis deals with folk environment, its influence youth and youth attitudes to alcohol. In theoretical part I constitute basic terminology, also define history of folklore, contemporary folklore in CR, youth as risk group and alcohol. In practical part I focused on examining the impact of folklore environment on youth attitude to alcohol.

Keywords: folklore, youth, alcohol, attitude, influence

Děkuji Mgr. Jarmile Šťastné za odborné vedení bakalářské práce, udělení cenných rad a konstruktivních připomínek.

Děkuji také Národnímu ústavu lidové kultury za ochotné poskytnutí literatury a pozitivní přístup.

Dále patří mé díky všem, kteří jakýmkoliv způsobem přispěli k bakalářské práci a byli mi oporou.

„Nepij, šohaj, nepij vody,
lebo po ní žaba chodí,
napij sa ty radši vína,
to je dobrá medecína!“

čardáš

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	12
1.1 FOLKLOR.....	12
1.2 MLÁDEŽ	12
1.3 ALKOHOL	13
1.4 POSTOJ	13
1.5 VLIV	14
2 SOUČASNÝ FOLKLOR V ČR	15
2.1 TRADIČNÍ LIDOVÁ KULTURA	15
2.1.1 Proměnlivost lidových obyčejů.....	16
2.2 FOLKLORNÍ OBLASTI	17
2.3 FOLKLORNÍ SOUBOR.....	21
2.4 FOLKLOR A RODINA.....	21
3 OBLAST SLOVÁCKO.....	23
3.1 ZAJÍMAVOSTI Z FOLKLORNÍCH AKCÍ NA SLOVÁCKU	23
4 MLÁDEŽ JAKO RIZIKOVÁ SKUPINA.....	27
4.1 ROLE SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA VE FOLKLORNÍM SOUBORU JAKO VOLNOČASOVÉ AKTIVITĚ.....	29
5 ALKOHOL JAKO SOUČÁST LIDSKÉ KULTURY	31
5.1 ÚČINKY ALKOHOLU.....	32
5.2 ALKOHOL JAKO SOCIÁLNĚ-PATOLOGICKÝ JEV.....	33
5.3 RIZIKO ZÁVISLOSTI NA ALKOHOLU	34
5.4 UKOTVENÍ KONZUMACE ALKOHOLU V LEGISLATIVĚ	35
II PRAKTICKÁ ČÁST	37
6 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	38
6.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	38
6.2 CÍLE VÝZKUMU	38
6.3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	38
6.4 METODY SBĚRU DAT	39
6.5 VÝZKUMNÝ SOUBOR	39
6.6 ZPRACOVÁNÍ DAT.....	40
6.7 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE	40
6.8 ODPOVĚDI NA VÝZKUMNÉ OTÁZKY	56
6.9 SHRNUTÍ VÝZKUMU.....	58
6.10 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	58
ZÁVĚR	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	60
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	64
SEZNAM OBRÁZKŮ	65

SEZNAM TABULEK.....	66
SEZNAM PŘÍLOH.....	67

ÚVOD

Prostředí, ve kterém člověk vyrůstá, jednoznačně patří do determinantů, které ovlivňují názory a postoje každé osobnosti. Působení prostředí na jednotlivce i skupiny je v neustálé interakci po celou délku života. I když prostředí můžeme změnit a snažit se jeho působení eliminovat, nelze jeho vliv zcela zrušit. Přistěhujeme-li se do folklorní obce, která žije slováckým folklorem, jsme životem obce ovlivňováni i v případě, že se folklorního života neúčastníme. Tvoříme si svoje vlastní úsudky a stanoviska. Každé folklorní prostředí má nejen svá kulturní a zvyklostní specifika, ale také svůj proměnlivý vývoj.

Zkoumat vliv folklorního prostředí na postoj mládeže k alkoholu jsem se rozhodla především z důvodu, že ve folklorní obci bydlím a význam prostředí jako výchovného faktoru se mi jeví jako často opomíjený. Dalším neméně podstatným důvodem byla potřeba upozornit na problematiku folkloru samotného a významu, který je mu v dnešní době přisuzován. Zjištění, že v České republice nebyl realizován žádný výzkum folklorního prostředí ve spojitosti s alkoholem, ve mně vzbudilo nutkání směřovat výzkum touto cestou. Jedním z mých prvoplánových záměrů je zjistit, zda má mládež konzumaci alkoholu spjatou s folklorním prostředím.

Bakalářská práce se skládá z teoretické a praktické části. Teoretická část je rozdělena do pěti kapitol. Pro lepší orientaci v textu nás první kapitola seznamuje se základními pojmy. Druhá utváří vzhled do situace současného folkloru v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, popisuje tradiční lidovou kulturu, folklorní oblasti, folklorní soubor a v neposlední řadě také spojitost folkloru s rodinou. Následující kapitola je věnována oblasti Slovácko, zvláště zajímavostem z folklorních akcí tohoto regionu, protože právě v tomto regionu provádím výzkum. Čtvrtá kapitola prezentuje mládež jako rizikovou skupinu, neboť je to výzkumný soubor dotazníkového šetření. Dále tato kapitola přibližuje roli sociálního pedagoga ve folklorním souboru jako volnočasové aktivitě, protože i v této oblasti se může sociální pedagog uplatnit. Teoretickou část uzavírá kapitola Alkohol jako součást lidské kultury, v níž jsou zmíněny negativní účinky alkoholu, rizika závislosti a ukotvení alkoholu v legislativě.

V praktické části si kladu za cíl zjistit, jaký vliv má folklorní prostředí na postoj mládeže k alkoholu. Výzkum byl uskutečněn metodou dotazníkového šetření v oblasti Slovácko. Výsledky výzkumu se mohou jevit jako předvídatelné, neboť folklor je u veřejnosti automaticky spjat s konzumací alkoholu. Já se však chci spekulacím a polemikám vyhnout a skutečnost si sama ověřit.

Uvědomovala jsem si úskalí a těžkou uchopitelnost zvoleného tématu, neboť dostupnost literatury je značně omezena, některá odborná díla nejsou dokonce ani prodejná. Obrátila jsem se tedy na Ústav lidové kultury, který je jediný v České republice, s prosbou o poskytnutí odborného materiálu. Knihy Národního ústavu lidové kultury jsou poskytovány pouze k nahlédnutí, avšak vzhledem k ojedinělosti tématu bakalářské práce a vstřícnosti místních pracovníků mi byly zapůjčeny k domácí přípravě.

Domnívám se, že práci na záškoláctví, neúplné rodiny, působení sociálních sítí aj. je dostatek, proto si folklorní prostředí zaslouží stejnou pozornost. Přes překážky, které se mi během realizace výzkumu naskytly, věřím, že bude oceněna neotřelost a originalita tématu, do kterého jsem se s nadšením pustila.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

V první kapitole vymezují základní pojmy pro bližší seznámení s problematikou vlivu folklorního prostředí na postoj mládeže k alkoholu.

1.1 Folklor

Folklor podle Broučka a Jeřábka (2007, s. 219) značí osobité, formálně a obsahově vyhraněné projevy hudební, taneční, slovesné a dramatické kultury, závislé na tradování a úzkém spojení se způsobem života, myšlením a zvyklostmi venkovského zemědělského obyvatelstva i městského lidu. Skládá se z lidových pohádek, pověstí, lidových písní, nástrojů lidové hudby, selských her, loutkového divadla, lidových zpěvoher a všech druhů základního lidového tance jako jsou skoky, kola, atd. Na rozdíl od uměleckého díla je folklor kvalitativně odlišným a komplexním kulturním jevem. Je fixován pamětí člověka a v procesu tradování předáván z generace na generaci. Folklorní produkt zpravidla postrádá písemnou oporu, čímž dochází k obměňování a improvizaci interpretů.

Domnívám se, že folklor je nevyčerpatelným pramenem inspirace pro minulé, současné i budoucí generace. Např. v hudebním světě nebo ve světě módy lze spatřit přejeté folklorní prvky, kterých si na první pohled (či poslech) nemusíme všimnout.

Přes mnohé vnější podněty folklorní tvorba vzniká zevnitř prostředí a pro potřeby tohoto prostředí také existuje. Stabilita trvání je pro folklor příznačná. (Blahůšek, 2011, s. 31)

1.2 Mládež

Autoři, kteří se věnují problematice mládeže, formulují pojem mládež odlišně. Není ani striktně určeno věkové rozpětí příslušníků této skupiny.

Sak (2000, s. 13) popisuje mládež jako velkou sociální skupinu lidí se specifickým postavením ve společnosti. Do této kategorie bývají zařazováni jedinci ve věku od zakončení základní školní docházky do věku ukončení sociální zralosti. Obvykle je za horní hranici považován věk 26 až 30 let. Význam této skupiny nebývá příliš docenován, přestože je mládež subjektem téměř všech reprodukčních procesů.

Přikláním se k výše zmíněné definici mládeže, neboť u jiných autorů není věkové ohraničení tak široké. Výhodu tohoto pojetí spatřuji v tom, že se zde nepohlíží na věk jako na nejdůležitější prvek. Větší věkový rozptyl se mi jeví i jako praktický, protože tolik nelimituje respondenty.

Mládež má specifický způsob myšlení a chování, odlišný systém vzorů, norem a hodnot. Každá generace mládeže určité kulturní hodnoty dané společnosti reprodukuje a určité hodnoty naopak odmítá a vytváří hodnoty nové. Z tohoto důvodu vzniká v průběhu socializace mládeže jisté napětí, vyvolané její větší schopností prosazovat nové věci, ale menší ochotou společnosti tyto změny akceptovat. V legislativních dokumentech, v oblasti sociální péče apod. se termín mládež, ne zcela důsledně, užívá pro děti a mladé lidi do doby dovršení 18. roku. (Průcha, Walterová a Mareš, 2009, s. 156-157)

1.3 Alkohol

Myslím si, že alkohol je v dnešní době nejvíce užívanou psychoaktivní látkou, na trhu běžně dostupnou. Společnost je obklopena událostmi, kde je alkohol jejich neodmyslitelnou součástí. Nabízí se proto otázka, zda vůbec existují společenské akce, na kterých do styku s alkoholem nepřijdeme.

Vágnerová (2008, s. 555) jej charakterizuje jako společenskou drogu, kterou lidé konzumují obvykle ve skupině. Často se tak činí ritualizovaně např. ve formě přípitků při specifických příležitostech. Pití alkoholických nápojů má dlouhou tradici a je společností poměrně tolerováno. Tolerantní postoj se většinou mění až v okamžiku nadměrné konzumace nebo vzniku závislosti. Závislost na alkoholu vzniká jako následek dlouhodobého, pravidelného nadužívání. Přestože je délka vývoje závislosti individuální, u mladistvých se vytvoří rychleji, někdy už za několik měsíců.

Nadužívání alkoholu narušuje plnění školních, pracovních a dalších společenských povinností, způsobuje sociální nebo interpersonální problémy a v neposlední řadě také ohrožuje zdravotní stav (Murray et al., 2011, s. 529).

Alkohol je dle Jenče (1998, s. 12) dobrým dezinfekčním a konzervačním činidlem, výborným rozpouštědlem a v přiměřených dávkách také lékem. Mezi jeho léčebné působení patří např. zvyšování krevního tlaku, roztahování cév, zmenšování srážlivosti krve apod. Požití vhodného množství alkoholu způsobuje psychické uvolnění, napomáhá odbourávat stres a mezilidské bariéry.

1.4 Postoj

Hartl (2004, s. 192) popisuje postoj jako hodnotící stanovisko vyjádřené sklonem k ustálenému způsobu reagovat na objekty, osoby, situace a na sebe sama. Postoje jsou u každého

jednotlivce součástí charakteru, předurčují poznání, chápání, myšlení a cítění. Společně s vědomostmi a dovednostmi jsou získávány v průběhu života, především prostřednictvím vzdělávání a širších sociálních vlivů, mezi které patří veřejné mínění a společenské kontakty. Postoje jsou relativně stálé a zahrnují složku kognitivní, afektivní a behaviorální. Měření postojů lze provádět kvantitativně pomocí škál nebo můžeme postoje také analyzovat obsahově podle vztahu jedince k hierarchii hodnot.

Postoje se rozlišují podle různých kritérií na citové a poznávací, kladné a záporné, verbální a neverbální, skryté a zjevné, silné a slabé, soudržné a nesoudržné, vědomé a nevědomé, individuální a skupinové, stálé a proměnlivé (Hartl, 2010, s. 430).

Podle Kollárika (2004, s. 259) determinují postoje interakci ve společnosti. Rozhodování lidí je ovlivněno na základě jejich osobních postojů a postojů jejich sociálního okolí a je směrodatné pro jejich rodinné, náboženské, pracovní, politické a jiné působení. Jednotlivci se často na základě svých postojů snaží zařadit ke skupině podobně myslících či cítících lidí, čímž mohou utvářet svou identitu.

1.5 Vliv

Vliv je spojen s přímými a úmyslnými pokusy osob nebo skupin změnit u konkrétního jedince jeho přesvědčení, postoje nebo chování. Úspěch záměrného vlivu často závisí na neuvědomované a automatické podřízenosti sociálním normám. Sociální interakce a vliv jsou pro společný život každého člověka velmi podstatné. Na různé sociální vlivy je reagováno různě, mnoho forem vlivu je však nepřímých a nezáměrných. Například pouhá fyzická přítomnost jiných lidí nás může ovlivňovat mnoha nenápadnými způsoby. (Atkinson, 2003, s. 636)

Lze vymezit zejména normativní (působením sociální kontroly, obyčejů, sociálních rolí), donucovací (upřesnění v zákonech a vyhláškách, pod hrozbou sankcí) a spontánní (díky neformálním kontaktům) vlivy (Krech, Crutchfield a Ballachey, 1968, s. 258-259).

2 SOUČASNÝ FOLKLOR V ČR

Současný folklor tvoří osobitý kulturní systém spojující minulost a přítomnost. V následující kapitole se zabývám popisem tradiční lidové kultury a vymezením folklorních oblastí Čech, Moravy a Slezska. Hluběji se zaměřím na oblast Slovácko, zvláště na zajímavosti z folklorních akcí. Dále svou pozornost věnuji proměnlivosti lidových obyčejů, folklornímu souboru a vztahu folkloru a rodiny.

2.1 Tradiční lidová kultura

V jednotlivých regionech, městských a vesnických společenstvích a různých vrstvách společnosti se projevy tradiční lidové kultury vyskytují nerovnoměrně. Jako nepsaná tradice v rodinách a lokálních nebo širších kulturních společenstvích se dochovaly hmotné artefakty či nehmotné duchovní statky nebo sociální jevy. Problematice lidovosti a tradičnosti kulturních jevů se při identifikaci lidové kultury nevyhneme. (Blahůšek et al., 2006, s. 5)

Blahůšek (et al., 2011, s. 99) popisuje tradice jako obecné předávání kulturních, duchovních, sociálních i materiálních hodnot z generace na generaci. Je dokladem spojitosti s minulostí a trvání minulosti v současnosti. Tradice je projevem kontinuity a integrity. Vzniká mnogogeneračním hodnotícím procesem celých národů, skupin obyvatelstva i jednotlivců. V určitých okamžicích života společnosti a individua vede ke vzniku zvyků, obyčejů a rituálů a naopak – zvyky, obyčeje a rituály jsou živnou půdou tradice.

Kulturní tradice jsou podle Frolce (1980, s. 19) nejenom nevyhnutelnou podmínkou fungování a dalšího rozvíjení kultury, ale také mocnými nástroji stabilizace upevňujících se společenských vztahů.

Musil (2000, s. 85) tradici považuje za sociální normu, jež se může stát symbolem nebo vývojovou směrnicí. Předávání tradic probíhá rozmanitými způsoby a je do jisté míry závazné.

Tradice je přirozenou součástí potřeb lidského života, je obsahem a formou lidského porozumění a společenského života. Jejím hlavním znakem je vědomé předávání skupinových znaků, často i v kratším časovém úseku. (Haluzová, 2007, s. 24)

Z hlediska národního, regionálního, lokálního či individuálního není tradice vnímána stejně obecně a intenzivně. Co je v jednom prostředí respektováno jako tradiční, v jiném prostředí být respektováno nemusí. Důsledkem převládajícího ústního tradování ve folkloru dochází

k permanentní inovaci v procesu, jehož jsme svědky i aktéry a participujeme na vzniku nových tradic. Výskyt pojmu tradice není jednostranně vázán na venkovské nebo městské prostředí, ale funguje v obou případech obdobně. Městské prostředí se k boření tradic staví více dynamicky, méně konzervativně. V mediální češtině současné doby je pojetí tradice obecně nesprávně překrýváno obecnějším pojmem folklor. (Blahůšek et al., 2011, s. 99)

Musil (2000, s. 86) popisuje, že dodržování tradic je odměňováno a posuzováno jako pozitivní. Jejich nedodržení je postihováno mírněji než porušování sociálních norem.

Lidovost kulturních jevů je vždy úzce spojena s tradicí. Přejímá z ní věci životně a nezbytně důležité a přeměňuje je podle svých vlastností a historicko-společenských potřeb. Lidové je tedy to, co lidé považují za typické a nepostradatelné, co ve formě a obsahu nese znaky lidového realismu, optimismu a tvůrčí jistoty. Úzké propojení se životem činí výtvořiny neustále živými. K vytváření specifických rysů vede zejména navazování na tradice kultury téhož společenství v minulosti. Lidovou kulturu lze snadněji pochopit na základě znalosti historických podmínek lidského života, vztahu člověka k člověku, práci, jeho hmotným statkům a nehmotným potřebám, k jeho vztahu k přírodě, světu a celému vesmíru. (Haluzová, 2007, s. 24)

Dějiny Evropy se úsilí o poznání lidové kultury prolíná více než dvě staletí. Na interpretaci zaznamenaných poznatků měly podíl především historické a společenské faktory. (Pavlicová, 2007, s. 151)

2.1.1 Proměnlivost lidových obyčejů

Folklor představuje bohatý kulturní proud, který svědčí nejen o přitažlivosti tradiční kultury, její proměnlivosti, ale především o potřebě návaznosti na historické dědictví. Tradice existuje stále, avšak díky variabilní formě se jejich prezentace liší. Snad jenom ve výjimečných případech se zvyky striktně dodržují podle původních vzorů. Každá vesnice a město prožívají lidové obyčeje a tradiční slavnosti trochu jinak.

Mezi nejstarší zvyky patří stavění májů a májek, které ve většině měst a vesnic probíhá na začátku května. Máj je vysoký, otesaný jehličnan, na jehož vrcholu jsou ponechány větvičky. Špička máje je ověncena dnes už krepovými růžemi a stuhami (dříve různými pentlemi) a jak moderní doba dovoluje, také barevným elektrickým osvětlením.

Stavění májů náleží dle Blahůška (2006, s. 27) k živým obyčejům mnoha oblastí. Máj je z daleka viditelným symbolem květnových dnů, pýchou obce a středem zábavy.

Samotné umístování máje má logickou posloupnost. Velký máj se staví na významném místě (náves), malé májky před domy dívek. Předtím, než je mládenci vyvrátí, by měly na svém místě zůstat nejčastěji do konce května. Kradení májů a májek je prestižní záležitost, proto se pečlivě hlídají. (Vondrušková, 2000, s. 136)

Jako důvod, který vede mládence k tomu, aby kradli májky, Zíbrt (1950, s. 304) popisuje snahu zesměšnit toho, kdo máj postavil. Děvčata, jimiž byly májky postaveny, se je také snažila co nejvíce opatrovat. Někdy byl z tohoto důvodu máj připevňován ke štítu a na střechu. Některá dívka zavěsila na máj zvoneček, aby slyšela, kdyby ho někdo bral.

Kradení či podtínání máje na návsi nejčastěji konají muži ze sousední vsi a pro místní je skutečnou pohromou, když k tomu dojde. Z tohoto důvodu se u májky často celou noc bdí a hlídá se. (Langhammerová, 2004, s. 116)

Jak jsem výše zmínila, každá vesnice či město mají zvyklosti trochu odlišné. V případě stavení májů nemusím chodit pro příklad daleko. V Blatnici pod Svatým Antonínkem, vesnici, v níž vyrůstám, mládenci nestaví májku v květnu, ale na konci listopadu. Je to dáno spojitostí se slavením hodů, které připadají na poslední možný víkend před adventem. Májky se u nás také nestaví pouze před domy dívek, ale vždy dvěma dívkám (mladší stárce a starší stárce) a dvěma chlapcům (mladšímu stárkovi a staršímu stárkovi). Kácení máje taktéž neprobíhá až za měsíc, ale za týden. (Příloha P I: Stavění máje v Blatnici pod Svatým Antonínkem)

2.2 Folklorní oblasti

Jeřábek (et al., 2004, s. 38) označuje pojem etnografický nebo národopisný region jako územní celek vyznačující se charakteristickými společnými rysy lidové kultury, jejímiž tvůrci a nositeli jsou zpravidla příslušníci etnografické skupiny obývající příslušnou oblast.

Současné české etnologii se nejčastěji vytýká, že až do 90. let 20. století existovala jako „pouhý“ národopis či etnografie, které se jako vědecké obory věnovaly především studii tzv. lidových vrstev, a to zejména venkovských (Pavlicová, 2007, s. 12).

Určit dobu zrodu národopisných oblastí českých zemí je obtížné. V roce 1627 se objevilo pojmenování východomoravského Zálesí na tehdejší moravské hranici. Druhé nejstarší pojmenování národopisné oblasti – Podluží, vzniklo v roce 1740, i když národopisná skupina Podlužáci se používala již od roku 1708. Další pojmenování obyvatel oblasti, označované jako Valašsko, se objevilo záhy, ale doteď není jasné, zda šlo o pojmenování náro-

dopisné skupiny či o pojmenování pastevců tzv. valašského dobytka. Většina dnes známých a užívaných názvů etnografických skupin a oblastí se datuje až z druhé poloviny 19. století. Hornácko, Slovácko, Lašsko až z první poloviny 20. století. Etnografickou diferenciaci našeho území je nutné vnímat jako pomocnou abstrakci vědecké etnografie. (Habarťová, 2010, s. 333)

Stejně tak, jako má každé prostředí svá specifika a je děleno podle různých faktorů, jsou i folklorní oblasti děleny podle zásadních kritérií.

Rozlišující znaky specifického kulturního regionu nebývají podle Vařeky a Maura (in Jeřábek et al., 2004, s. 9) zásadní povahy, i když jsou zřejmé na první pohled. Nejčastěji se projevují v nářečí, stravě, způsobu obživy, obyčejích, stavitelství, folklorních projevech a v neposlední řadě na rozličném zpracování lidového kroje. K charakterizování či vyčlenění národopisné oblasti nelze použít pouze jeden nebo dva elementy lidové kultury, ale kombinaci většího počtu takových prvků. Lidová kultura národopisné oblasti ve všech složkách být homogenní nemusí, neboť množství úkazů považovaných za typické pro určitou oblast existuje či dříve existovala mimo daný region.

Vařeka a Maur (in Jeřábek et al., 2004, s. 9) popisují rozdílnost v oblastech následovně: „K objektivně zjištěným diferenciačním složkám kultury navíc přistupuje ještě další rozhodující činitel, totiž povědomí obyvatel, jejich vůle a subjektivní pocit příslušnosti k etnografickému regionu, často i zvláštní pojmenování oblastí a jejich obyvatel.“

Výše uvedení činitele však nepředstavují žádnou roli při vymezování kulturních pásem, jež jsou výsledkem nezávislé etnografické studie. Je nutné v Čechách rozlišovat mezi národními a kulturními pásmy a na podkladě souboru národopisných map určovat a vyhodnocovat kulturní areály. Národopisné oblasti v Čechách jsou, na rozdíl od Moravy, spíše součástí větších kulturních celků a zpravidla neleží v těsném sousedství vedle sebe, ale bývají plynulé, bez zřetelných předělů a často také bez přechodných zón. Zásadní odlišnost oblasti Čech vzhledem k Moravě tkví v tom, že z pohledu lidové kultury jsou Čechy integrovanější a etnografické regiony zde neměly tak podstatnou roli jako na Moravě. Regionální identity na Moravě přetrvaly prakticky tak silné jako v předmoderní společnosti, národní jednota je do pozadí nepotlačila. Již v pozdním středověku je nutno hledat původ vzniku některých etnografických regionů, přestože je vytváření národopisných oblastí v Čechách spojeno především s emancipačním úsilím venkovských obyvatel probíhajícím od 18. do poloviny 19. století. (Vařeka a Maur in Jeřábek et al., 2004, s. 9)

Vařeka a Maur (in Jeřábek et al., 2004, s. 9) to přesně vysvětlují takto „Na formování národopisných oblastí se podílela řada činitelů, především geografické prostředí, historická tradice, sociální a ekonomický vývoj regionu, etnické složení obyvatelstva, vliv politické a církevní správy (včetně administrativních hranic), existence významných hospodářsko-spoločenských a kulturních center, dlouhé soužití obyvatel na relativně malém geografickém prostoru nebo jazyk (respektive dialekt).“

Důležitost národopisných oblastí v Čechách upadá. I když v praktickém životě ztratily etnografické regiony původní smysl, nezanikají úplně. Především tam, kde se alespoň část populace měst a vesnic aktivně podílí na udržování nebo dokonce obnovování tradic, je provázání s regionem upevňováno a tyto činnosti se stávají často součástí životního stylu. Obecně lze říci, že jim zůstává funkce symbolická, někdy až prestižní. (Vařeka a Maur in Jeřábek et al., 2004, s. 12)

V předkládaných tabulkách jsou uvedeny názvy etnografických oblastí a jejich částí včetně pojmenování obyvatel. Pro přehlednost uvádím zvlášť tabulku oblasti Čechy a zvlášť tabulku Moravy a Slezska. (Jeřábek et al., 2004, s. 42)

Tab. č. 1 – Oblasti v Čechách

Názvy národopisných oblastí	Názvy obyvatelstva
české Horácko	Horáci
Doudlebsko	Doudlebáci, Záhoráci, Zálešáci
Chebsko	Egerländer
Chodsko	Chodové
jihočeská Blata	Blatáci, Blatáci
Kladensko	-
Kozácko	-
Plzeňsko	-
Podkrkonoší	Horáci
Podkrušnohoří	-
Příbramsko	-
/Šumava/	Králováci

Tab. č. 2 – Oblasti na Moravě

Názvy oblastí a jejich částí	Názvy obyvatelstva
Horácko	Horáci
Podhorácko	Podhoráci
Haná	Hanáci
Záhoří	Záhoráci
hanácké Slovácko	hanáčtí Slováci
Slovácko	Slováci
Dolňácko (Uherskohradištsko, Strážnicko, Uherskobrodsko, Kyjovsko)	Dolňáci (případně Doláci dle nářečí)
Hornácko	Hornáci
Zálesí	Zálesáci, Zálešáci
Kopanice	Kopaničáři
Podluží	Podlužáci
Valašsko	Valaši
Podřevnicko	-
Lašsko	Laši
Kravaňsko	-
/rozhraní Moravy a Slezska/	Vasrpoláci
/Těšínské Slezsko/	Górale

Již podle četnosti pokrytí Moravy a Slezska oproti Čechám je zřejmé, že Morava a Slezsko byly pokryty národopisnými oblastmi a okrsky, přechodnými, respektive kontaktními pásmy, jazykovými ostrovy, z nichž některé až do konce 19. a počátku 20. století vznikaly, zatímco jiné vymizely. (Jeřábek et al., 2004, s. 42)

Znázornění Čech, Moravy a Slezska na mapě jsou součástí příloh. (Příloha P II: Etnická a etnografická rajonizace Moravy a Slezska; Příloha P III: Národopisné oblasti v Čechách)

2.3 Folklorní soubor

Folklorní aktivity jsou poměrně dobře organizovány a většinou odborně usměřňovány. Žije však folklor pouze v souborovém prostředí a výhradně jenom díky folklornímu hnutí?

Důvodů, proč navštěvovat folklorní soubor a udržovat folklorní tradice je podle Havlíka (2007, s. 32) nepřeberné množství. Někoho do folklorního souboru přihlásí rodiče, jiné motivuje kolektiv kamarádů. Další láká zpívání, tančení nebo hraní na hudební nástroje v doprovodné muzice či nošení krojů. Příčinou členství může být také pocit zodpovědnosti k hodnotám, které byly předány rodiči a prarodiči, avšak členy mohou být i ti, kteří nemohou prokázat žádnou přímou souvislost a jednoduše to tak cítí. Folklorní prožívání je v různých etnografických regionech různé. Existují místa, kde folklorní cítění pevně zakořenilo a srostlo s místním kulturním životem, ale i oblasti, kde je folklorní soubor považován za další alternativu vyplnění volného času. V současné době si vedoucí folklorních souborů stěžují nejen na nedostatek dětí, obzvláště chlapců, ale i na jejich špatné pohybové schopnosti, rytmické cítění a zpěvnost. Dříve bylo v rodinách samozřejmostí, že se dítě setkávalo se zpěvem a tancem v rámci každodenních aktivit. Dnes tato skutečnost neplatí. Především z tohoto důvodu tráví vedoucí folklorního souboru většinu času na zkouškách procvičováním základů intonace, rytmické a pohybové činnosti. Na vlastní zpracování pásma, říkadla, tanců a písní zbývá jen málo času.

O správnosti navrácení folkloru mezi děti se můžeme přesvědčit především u dospělých, kteří byli členy folklorního souboru. Pro tyto dospělé se folklor stal životní filozofií, zároveň je však nikdy neomezil v jejich osobním životě. (Havlík, 2007, s. 33)

2.4 Folklor a rodina

Prostřednictvím rodiny se každý jedinec seznamuje s morálními a estetickými aspekty zvyků a obyčejů vlastních danému vesnickému společenství a regionu. Tyto aspekty nebývají v období dětství a mládí příliš vnímány, jsou spíše obecně brány na vědomí, aniž by byl jejich význam jakkoli zdůrazňován. Až v dospělosti si člověk uvědomí, jak podstatně jej ovlivnily prožitky z okruhu rodiny i širšího společenství. Pokud se zabýváme procesem společenského vývoje, je jasné, že rodina je v tradičním vesnickém společenství zásadní a nejdůležitější složkou, spojovacím prvkem s okolní společností a také základní výchovnou a vzdělávací jednotkou. Samotná výchova začíná v rodině, časem se přidává vliv mateřské

a základní školy, přičemž je stále velmi významné působení vesnického či městského prostředí a jeho tradiční kultury. (Wiesenmüller, 1997, s. 202)

Podle Musila (2000, s. 85) je rodina, výchova a tradice trojicí implicitně prolnutých pojmů, které jsou na sebe vzájemně navazující. Mají rozhodující význam pro rozvoj člověka jako tvůrce kultury, jejíž úroveň je obecnou mírou kvality společnosti, její struktury a dynamiky v proměnách času. Rodina zajišťuje loajalitu jednotlivých členů vůči společensky významným hodnotám (kultura, tradice) a předávání těchto elementů na další generace. Tento proces probíhá současně se zajišťováním osobní integrity členů rodiny pomocí mechanismů filtrace, modifikace, zjednodušení, objasnění atd. Rodina vytváří hodnocení, na které si dítě navyká a různou mírou si jej osvojuje. Výchova probíhající v rodině je procesem rozpoznávání, přijímání a osvojování sociálních zvyků a vytváření si názorů o správnosti jednání. V rodinném prostředí je dítě vedeno k poznávání dávných a neměnných zásad zahrnutých ve zvycích a obyčejích a projevených rozličnými způsoby. Tyto hodnoty si postupně osvojuje, čímž se stává samonositelem tradice.

Folklorní projevy, folklorní povídání i naslouchání považuje Vařejková (2000, s. 48) za zcela samozřejmé souznění s folklorní tradicí a životem moderní rodiny.

Považuji se za člověka, který vnímá folklor jako kulturní odkaz předešlých generací. Závěrem kapitoly bych chtěla říci, že si vážím lidí, kteří ctí folklorní tradice a snaží se je udržovat či dokonce obnovovat.

Nyní se budu hlouběji zabývat oblastí Slovácka, neboť jsem tuto oblast zvolila pro výzkumné šetření.

3 OBLAST SLOVÁCKO

Výběr oblasti Slovácko není náhodný. Tento rozlehlý, nestejnorodý národopisný region pro mě nepředstavuje pouze podstatnou část jihovýchodní Moravy, ale je především místem, k němuž mám osobní vztah, místem, kde jsem vyrůstala. Mapu Slovácka naleznete v přílohách. (Příloha P IV: Slovácko)

Slovácko je krajem živých lidových tradic, který se rozprostírá od Břeclavi až k Uherskému Brodu a zahrnuje Břeclavsko, Strážnicko, Hodonínsko, Kyjovsko, Uherskohradištsko, částečně Napajedelsko. Název Moravské Slovácko či Moravské Slovensko vznikl blízkou vzdáleností území Moravy k západnímu Slovensku. (Frolec, 1978, s. 9)

Geograficky je Slovácko odděleno od Hané a Brněnska Strážovskou pahorkatinou a Ždánským lesem, na severozápadě je lemováno Chřiby, na severu a severovýchodě je ohraničeno úpatím Javorníků, na východě se táhne od Vlárského průsmyku až ke Strážnici pásmo Bílých Karpat s vrcholy Lopeníkem a Velkou Javořinou. Podhorské a horské oblasti Slovácka se snižují do údolí a rovin, jejichž centrem protékají řeky Morava a Olšava se svými přítoky, řekami Dyjí a Kyjovkou. Z hlediska etnografického rozlišujeme na území Slovácka několik subregionů, jejichž hlavním rozlišovacím rysem zůstává podoba kroje: na jihovýchodě Dolňácko, v Bílých Karpatech Hornácko a moravské Kopanice, na severovýchodě luhačovické Zálesí, na severozápadě hanácké Slovácko a v nejnižnější části Podluží. (Hartová, 2010, s. 334)

3.1 Zajímavosti z folklorních akcí na Slovácku

Pro mnohé návštěvníky je Slovácko synonymem živých lidových tradic, jež jsou zásadně projeveny ve folklorních akcích, které celoročně probíhají po celém etnografickém regionu. Jeho bohatství tkví nejenom v kráse lidových krojů, zvučnosti písní či v lidové slovesnosti. Snad každá slovácká obec organizuje hody, fašank a s ním spojené pochovávaní basy, různé košty (např. trnek, zelí, ale i vína, slivovice a jiných destilátů), vinobraní apod. Pokud navíc leží v oblasti, kde se nachází poutní místo, bývá také obvyklé pořádání poutí.

Z důležitých folklorních slavností nesmím opomenout jízdu králů, která se uskutečňuje pouze v některých obcích.

Podle Langhammerové (2004, s. 132) v Čechách měla tradice králeuských slavností střídmější kolorit i kratší životnost. V souvislosti se skromnější formou nedostala místo v tradicích generací 20. století a postupně zanikla.

Po několikaleté intenzivní přípravě nominační dokumentace a po důkladném posuzování hodnotitelů dosáhla slovácká tradice jízdy králů zapsání na seznam světového nehmotného kulturního dědictví (KSK Vlčnov, 2011).

Množství kvalitních lidových muzik, zpěváků a tanečníků je možné obdivovat i na folklorních festivalech, z nichž mnohé mají mezinárodní proslulost. Mezi nejvýznamnější patří folklorní slavnosti v Kunovicích, Hluku, Velké nad Veličkou, Starém Hrozenkově, Hodoníně, Kyjově, Tvrdonicích, Břeclavi apod. Mezinárodní folklorní festival Strážnice a Slovácké slavnosti vína a otevřených památek jsou folklorní festivaly, které mne fascinují nejvíce. Z mého pohledu jsou velmi inspirativní, proto si o nich dovolím zmínit další podrobnosti.

Pořady připravené v rámci Mezinárodního folklorního festivalu Strážnice jsou podle Synka (2011, s. 81) jedním z nepřehlédnutelných dokladů péče o folklorní festivaly.

Mezinárodní folklorní festival Strážnice se uskutečnil poprvé roku 1946. Vlivem politických a společenských proměn soudobé společnosti procházel festival poměrně složitým vývojem. Přes všechny komplikace, které doba přinášela, se na realizaci programu folklorních pořadů podílelo nebyvalé množství dětí a dospělých. Strážnice se stala pro mnohé vzorem. (Krist, 1997, s. 160, 164)

Každý poslední víkend v červnu se do Strážnice sjíždí tisíce návštěvníků, aby nasáli atmosféru města, zámeckého parku a skanzenu. Během Mezinárodního folklorního festivalu Strážnice mají účastníci možnost shlédnout slavnostní průvod i mnoho různých pořadů. Řadu let diváci hlasují pro vítěze v oblíbené soutěži o nejlepšího tanečníka slováckého verbuňku a někteří z nich se klání také osobně účastní. Na každoroční setkání se těší nejenom samotní návštěvníci, ale i desítky účinkujících ze všech koutů České republiky i z celého světa, neboť se festival již tradičně stává působištěm přátel lidových tradic a zábavy. Organizace Mezinárodního folklorního festivalu Strážnice je jedním z hlavních úkolů Národního ústavu lidové kultury. Festival probíhá nejen před usedlostmi ve strážnickém skanzenu, ale také na amfiteátrech v zámeckém parku a ve vinohradnickém areálu. Mezinárodní folklorní festival Strážnice dosáhnul statutu festivalu CIOFF (Mezinárodní rady organizátorů festivalů folkloru a lidového umění), čímž se zařadil mezi exklusivní celosvětové folklorní festivaly a již dvakrát byl jmenován festivalem Středoevropského sektoru CIOFF. (MFF Strážnice, 2011)

Pro mě jako pravidelného návštěvníka je Mezinárodní folklorní festival Strážnice nejen velkým folklorním festivalem, ale především nevysychající studnou inspirace ve folklorním životě. Všudypřítomné cimbálové muziky, které spontánně hrají od rána do rána, doslova kde se dá, lidovou atmosféru ještě více umocňují.

Slovácké slavnosti vína a otevřených památek jsou bez nadsázky největší přehlídkou slováckého folkloru, vína a gastronomických specialit v České republice. Dějištěm slavností jsou otevřené historické památky města Uherské Hradiště, které je nazýváno slováckou metropolí. Přestože tahle přehlídka bohatého, rozmanitého kulturního dědictví vznikla teprve v roce 2003, přes krátkou dobu své historické existence si vydobyla prestižní a uznávané postavení mezi akcemi svého druhu. Historické jádro Uherského Hradiště se pravidelně vždy začátkem září proměňuje v jedno velké pódium, na kterém se prezentují desítky folklorních souborů, cimbálových muzik i dechových kapel, aby společně s ochutnávkou burčáků, vín a regionálních gurmánských specialit vytvořily nezapomenutelný zážitek pro desetitisíce hostů. (Slovácké slavnosti vína a otevřených památek, 2011)

Slovácké slavnosti vína a otevřených památek jsou podle Dvouletého (2010, s. 13) reprezentativní národopisnou slavností šesti desítek měst a obcí z celého Slovácka. Lidová kultura Slovácka se v plné kráse představuje ve dvoudenním programu a i v Evropském měřítku hledá tato akce jen těžko konkurenci.

V roce 2008 vytvořil průvod žen, mužů a dětí díky celkovému počtu 4153 krojovaných, podnět pro zápis do České knihy rekordů. Místo pořádání Slováckých slavností vína a otevřených památek se každoročně stává bezpochyby místem s největší koncentrací krojovaných na světě. Velmi starým symbolem tradičních hodnot, které se prostřednictvím folklorních akcí promítají, je víno a slivovice. Víno jako slavnostní nápoj je inspirací pro celý folklorní festival. Hlavní program je proto každoročně koncipován na jedno nosné téma. Například v roce 2004 to byl pořad nazvaný „Víněčko, ne voda“, v roce 2006 „Pijme chlapci, pijme víno“, v roce 2009 „Ve vinohradu“. (Dvouletý, 2010, s. 21, 22)

Slováckých slavností vína a otevřených památek se již řadu let zúčastňují v kroji jako reprezentantka obce Blatnice pod Svatým Antonínkem. Program začíná symbolicky ve Vinohradské ulici v Mařaticích (městské části Uherského Hradiště), odkud vychází krojovaný průvod. Premiéra putování krojovaných po Vinohradské ulici byla v roce 2008. Součástí procesí nejsou pouze lidé různého věku oděni v krojích, ale také jezdcí na koních a koňské povozy. Seřazování krojovaných do průvodu je přesně dáno podle příslušnosti k domovské

obci a příslušnosti dané obce k mikroregionu, jehož je součástí. Jednotlivé obce od sebe lze rozpoznat jak podle odlišného kroje, tak obecního praporu, který nejčastěji nese starosta. Moje místo v průvodu je před panem starostou a vedle „šohaje“, který nese ceduli s názvem „Blatnice pod Svatým Antonínkem“. To, že se můžu slavnostního procesu aktivně účastnit, je pro mne velká čest. Samotný průvod trvá přes tři hodiny. Jeho vrcholem je oficiální představení zástupců obce na Masarykově náměstí. Po celou dobu průvodu od přihlížejících cítím obdiv a podporu, což ve mně (stejně jako u řady dalších účastníků) vyvolává velké nadšení pro udržování a rozvíjení tradiční lidové kultury. Po ukončení průvodu program slavností volně přechází do reprezentace jednotlivých mikroregionů.

Směsici dojmů a nevšedních zážitků podle Dvouletého (2010, s. 28) dokresluje starobylé vinné sklepy, na dvě desítky cimbálových muzik, roztančení a stále si zpívající krojování, kejklíři, žongléři, lidový řemeslníci atd. Návštěvníci tak mohou na vlastní oči shlédnout práci kováře, tkadleny, dřevořezbáře, košíkáře, pregéře a jeho ražbu historických mincí či ochutnat víno, burčák i slivovici, voňavý ovar, tlačenu, škvarky a jiné lidové speciality.

V roce 2009 byl během Slováckých slavností vína a otevřených památek zorganizován krojový fotoateliér, v němž byli představitelé obcí vyfotografováni. Fotografování, jehož jsem se osobně zúčastnila, bylo profesionálně zorganizováno a fotografie posloužily jako grafický podklad pro vznik knihy *Na paletě krojů*, která má dokumentovat jejich současnou podobu. Z této publikace také pochází příloha P V: *Současný kroj v obci Blatnice pod Svatým Antonínkem*.

V následující kapitole věnuji pozornost mládeži jako rizikové skupině a následně roli sociálního pedagoga ve folklorním souboru jako volnočasové aktivitě.

4 MLÁDEŽ JAKO RIZIKOVÁ SKUPINA

Mládež je věková kategorie, již jsem si vybrala pro dotazníkové šetření k bakalářské práci.

Věkové rozpětí jsem pro účely bakalářské práce zvolila podle Saka (2000, s. 13) od věku ukončení základní školní docházky do věku zakončení sociální zralosti, která je považována za dosažení 26 až 30 let. Pokud se tedy bavím o mládeži, považuji za mládež osoby konkrétně v rozmezí věku 15 až 26.

Mladý člověk je podle mého názoru velmi inspirativní, chce poznat, změnit mnoho věcí, nemusí být vždy za každou cenu rozumný. Vydává se na cestu, kde začíná jako dítě a končí jako dospělý. I když se soužití s osobou v tomto věkovém rozmezí může zdát náročné, někdy až vyčerpávající, je jistě také obohacující a přínosné.

Nešpor (2001, s. 40) říká, že přístup k mládeži jako rizikové skupině by se měl lišit podle různých faktorů. Jedním z těchto faktorů je věk, neboť je logické, že k patnáctiletému a dvacetiletému jedinci zvolíme přístup zcela odlišný. Přesto existují rozličné zásady a postupy, které jsou pro celé období dospívání společné. Je v zájmu dospívajícího i rodičů, aby vrstevníci rozvíjeli dobré stránky onoho mladého člověka, nikoliv ty špatné. Přátelé, kteří nadměrně pijí alkohol nebo berou drogy, patří zejména v období psychického dozrávání k nejrizikovějším činitelům vůbec. Např. dospívající slečna, jež má chlapce, který je závislý na alkoholu, se může sama dostat do problémů s alkoholem velmi rychle. Rodiče by měly svoje děti povzbuzovat k hledání dobrých přátel a k pěstování kvalitních koníčků. Období dospívání je také dobou, kdy se jedinec připravuje na své budoucí povolání a samostatný život mimo rodinu. S tím související stres nebývá zanedbatelný ani u jednotlivců, kteří dobře prospívají. Je proto důležité neklást na mladého člověka nároky, které nedokáže splnit.

Lidé v tomto období jsou obecně považováni za ohroženou skupinu. Mezi obzvláště ohrožené patří mladiství pachatelé trestné činnosti, mladí lidé v ústavní péči, mladí lidé s nedokončeným vzděláním a studenti, kteří mají problémy v sociální rovině nebo problémy s prospěchem. Dále sem patří mladí lidé žijící ve znevýhodněných rodinách a čtvrtích, kde se koncentruje více různých rizikových faktorů a problémů souvisejících s užíváním drog. (Šťastná a Šucha, 2010, s. 13)

Mládež by měla být srozuměna s tím, že některé situace mohou představovat riziko. Uvědomují si mladí nebezpečí drog? Vědí, jaká je bezpečná hladina alkoholu? O těchto a různých

ných jiných situacích by měli rodiče se svými potomky mluvit co nejdříve, aniž by jakkoli naznačovali nedůvěru vůči mladým lidem. Pokud je potomek vhodným způsobem varován před možným nebezpečím, současně mu je dáváno najevo, že o něj má někdo starost. Rodiče by si měli dávat pozor na to, aby jejich péče byla přiměřená, nikoliv přehnaná. Mladí lidé nemohou vystát představu, že jejich otec či matka musí mít vždy pravdu. Řada rodičů ovšem působí dojmem, že všechno vědí a nikdy se nemýlí, což pochopitelně není možné. (Carr-Gregg a Shale, 2010, s. 133)

Jsem toho názoru, že může nastat situace, kdy se rodiče a potomek kvůli konfliktům odcizí a přes různé snahy jak ze strany rodičů, tak ze strany jejich dítěte nevzniknou nebo ochladnou pevné citové vazby. To může mít za následek únik mladého člověka k alkoholu nebo jiným návykovým látkám. Myslím si, že v tomto případě je lepší vyhledat odbornou pomoc. Institucí, které by mohli pomoci je několik, za všechny uvedu pedagogicko-psychologickou poradnu, protože zde také existuje možnost poskytnout pomoc při navazování kontaktů s jinými odborníky.

V České republice podle Šťastné a Suchy (2010, s. 27) slouží žákům se sociálními problémy pedagogicko-psychologické poradny. Podstatnou činností těchto poraden je spolupráce s dětmi, rodiči a pedagogy a využívání individuálního i skupinového poradenství se zaměřením na osobní a sociálně-behaviorální rozvoj.

Mimo zaměření na vzdělávání se pedagogicko-psychologické poradny orientují na ovlivňování procesu přijímání a upevňování poznatků, postojů a hodnotové orientace, jako např. rodinná terapie, konzultace k rodinné situaci apod. Realizují také činnosti prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže. (Krajská pedagogicko-psychologická poradna Zlín, 2012)

Domnívám se, že partnerský vztah mezi rodičem a dítětem vytváří dobré podmínky k otevřenému a přátelskému přístupu. Pocit, že mladý člověk někam patří, že ho někdo potřebuje a že si ho někdo váží a naslouchá mu je podle mě nejlepším předpokladem k vychování odolného a spokojeného dospělého, který bude žít v duševní pohodě. Jak už jsem ale výše zmínila, ne vždy se to podaří. Informovanost o zařízeních, které mohou pomoci, je proto na místě.

4.1 Role sociálního pedagoga ve folklorním souboru jako volnočasové aktivitě

Volný čas je dnes podstatnou oblastí života a výchovy, časem očekávání i nebezpečí.

Z pedagogického hlediska je třeba si uvědomit, že existuje volný čas organizovaný školou, mimoškolskými výchovnými činiteli a neorganizovaný, spontánně využívaný, jinak sociálně a pedagogicky intervenovaný a neintervenovaný volný čas (Brindza in Kavanová a Chudý, 2005, s. 12).

Folklorní soubor lze považovat za zájmovou činnost. Pávková (a kol., 2002, s. 51) tvrdí, že zájmové činnosti jsou nejpodstatnější součástí obsahu výchovy mimo vyučování. Uspokojování, rozvíjení a kultivace zájmů, uspokojování potřeb a rozvoj specifických schopností jsou důležité úkoly, které se podílejí na utváření životního stylu a hodnotové orientace jedince.

Němec (a kol. 2002, s. 24) uvádí, že obsah zájmové činnosti se diferencuje nejen podle věku dětí a mládeže, ale i podle vyspělosti konkrétní osoby a návaznosti na předchozí průpravu.

Téměř každý profesionál i dobrovolník, který pracuje s mládeží, cítí v úvodních fázích kontaktu potřebu formulovat, co je cílem práce (Matoušek a Kroftová, 2003, s. 257).

Pokud dokáže sociální pedagog mladého člověka zaujmout, vzniká vztah. Výchovné působení tohoto vztahu se projeví tím, že postupně přivádí mladého člověka k poznání a přijetí určitého přesvědčení, o které mu ve výchově jde. Platí především to, že nestačí nebo dokonce někdy není vhodné o těchto hodnotách mluvit, ale spíše je důležité, aby je mladý člověk v praxi viděl, vycítil a zažil sám. Nezaujme-li mládež sociální pedagog, nezaujmou ji ani jeho hodnoty. Zde se ukazuje význam osobnostních kvalit pracovníka. Čím je menší skupina, s níž sociální pedagog pracuje, tím přirozeněji a spontánněji vznikají vztahy. Čím je skupina větší, tím více musí sociální pedagog vztahovou dimenzi plánovat a strukturovat. V této vztahové dimenzi stojí na začátku zvědavost mladého člověka a touha poznávat nové lidi. Na konci stojí závazek žít podle určitého hodnotového systému. V ideálním případě výchovný cyklus vrcholí tím, že mladý člověk si osvojuje vůdcovské dovednosti, sám participuje na organizování a řízení programu. Je schopen začít aktivně působit na další mladé lidi a podílet se na jejich výchově a vzdělávání. (Pávková a kol., 2002, s. 53-54)

Janiš (2009, s. 13) se domnívá, že pracovník věnující se mládeži v oblasti volného času, by měl znát věkové i individuální zvláštnosti každého jednotlivce, se kterým pracuje. Sociální pedagog by měl zvážit, zda jsou předložené aktivity pro mládež žádoucí z hlediska jejich vývoje, ale i uspokojování potřeb. Měl by také mládež vhodně motivovat a poskytovat zpětnou vazbu.

Ztotožňuji se s názorem Janiše a jsem přesvědčena, že stejné zásady fungují i ve folklorním souboru. Někdy je folklorní soubor pokládán nejenom za volnočasovou aktivitu, ale i za neoddělitelnou součást života. Folklorní soubor v tomto případě zasahuje do všech oblastí soukromí větší měrou než volnočasová aktivita. Rozsah tohoto vlivu specifikuje individuální složení konkrétního souboru, které je pochopitelně v různých oblastech různě zainteresované do tradičního folklorního života.

Poslední kapitola rozebírá alkohol jako součást lidské kultury, protože postoj mládeže k alkoholu je předmětem mého zkoumání.

5 ALKOHOL JAKO SOUČÁST LIDSKÉ KULTURY

Pití alkoholu se z mého pohledu stalo běžnou formou zábavy u různých věkových skupin a sociálních vrstev. Uvolňuje, zahání nudu, odstraňuje nejistotu, plachost a zábrany v kontaktu s lidmi, zvyšuje sebevědomí a přináší pocit subjektivní zábavnosti. Na druhou stranu může popíjení alkoholu vést k poškození zdraví, závislosti a různým sociálním problémům.

Nešpor (1992, s. 49) alkohol charakterizuje jako jednoduchou chemickou látku, která snadno proniká k různým orgánům včetně mozku. Obsah této látky v alkoholických nápojích kolísá zhruba od 2 – 5 % (pivo) do asi 40 % v destilátech. Důležitá není jen koncentrace alkoholu v nápoji, ale i jeho množství. V jednom 12% pivu je zhruba stejně alkoholu jako ve dvou decích vína nebo půl deci destilátu.

Lidský organismus se jedovatého alkoholu zbavuje z 90 – 95 % oxidací. V metabolismu mají významné postavení játra. Látky, které se do lidského těla dostaly, játra buď využijí, nebo je z těla vyloučí, případně sníží jejich jedovatost. 5 – 10 % alkoholu je vylučováno v nezměněné podobě dechem, méně močí. Jelikož oxidace probíhá postupně, koluje část alkoholu v krvi, dostává se do mozku a ovlivňuje vysoce citlivé mozkové buňky. Toto ovlivnění se projevuje jako opilost. Rychlost odbourání alkoholu závisí na několika faktorech. Ve svalech dochází k rychlejšímu oběhu krve díky hojnému krevnímu zásobení než v tukových vrstvách. Z tohoto důvodu svalnatější lidé odbourávají alkohol lépe než lidé obézní, muži lépe než ženy. Roli také sehrává i to, zda byl alkohol požit po jídle nebo před ním. Až 30 % alkoholu se může navázat na potravu v žaludku a do krve se vůbec nevstřebat. (Zášková, 1998, s. 31)

Alkohol je silně propagovaným produktem, který je mnohdy idealizován a není prezentován jako něco, co může mít škodlivé a nepříznivé účinky. Z tohoto důvodu je zcela pochopitelné, že mladí lidé alkohol často považují za prostředek usnadňující zábavu, pohodu a odreagování. Jen malé procento lidí si uvědomuje, že alkohol je droga a že je možné na posezení vypít takové množství, které může člověku přivodit smrt. (Carr-Gregg a Shale, 2010, s. 168)

„Alkohol je pro děti a mladistvé mnohem nebezpečnější nežli pro dospělé. Jejich játra nejsou schopna ho odbourávat v takové míře jako u dospělých. Již velmi malé množství alkoholu může u dětí vyvolat nebezpečí otravy. Návyk na alkohol se u mládeže vytváří velmi rychle.“ (Nešpor, 1992, s. 49)

5.1 Účinky alkoholu

Alkohol se vzhledem k působení na člověka řadí mezi látky tlumivé, podobně jako barbituráty. Brzy po požití alkoholu následuje stav spokojenosti, veselosti, výřečnosti, zvýšeného sebevědomí, pocitu schopnosti řešit životní problémy. Po jeho požití se lehce uzavírají přátelství. Právě příjemný duševní stav odpovídající první fázi opilosti je často nejsilnějším impulsem k opakované konzumaci. V druhé fázi opilosti ztrácí člověk sebekritičnost, začíná křičet, zpívat, je netaktní, hrubý, obtěžuje okolí, nekontroluje své projevy, pohyby jsou neuspořádané, vrávorá, rudne, srdeční tep dosahuje sto tepů za minutu. Třetí fáze opilosti odpovídá těžké akutní otravě alkoholem, dostavuje se únava, spavost, zvracení. Požití velkého množství alkoholu vyvolává narkotický stav, tj. necitlivost, bezvědomí. Alkohol také narušuje mozkové buňky, a to nejvíce v čelní oblasti kůry. Průběh uvedených fází charakterizuje široká škála rozmanitých vlivů alkoholu na člověka. Objevuje se snížení hladiny úzkosti a strachu (antifonický účinek), odstranění špatné nálady a navození nálady dobré (trankvilizační účinek), snižuje se vnímání bolesti (analgetický a anestetický účinek) a také se mohou objevovat uspávací (hypnotické) účinky. Nepříznivý účinek alkoholu na jedince trvá po dobu, kdy alkohol koluje v krvi. Výkonnost člověka je ovšem snížena i po jeho odbourání. Dávky alkoholu do 0,8 promile způsobují většinou žádoucí účinky, dávky vyšší než je tato hodnota způsobují vesměs nežádoucí účinky. Malé dávky alkoholu nepoškozují zdraví, ale zhoršují kvalitu tělesného i duševního výkonu. Obecně je platné pravidlo: čím složitější je výkon, tím nižší je hranice pro toxické působení. Více než rychlost výkonu se zmenšuje jeho přesnost. (Zášková, 1998, s. 30)

Působení alkoholu závisí zejména na jeho množství, formě a způsobu užití. Na výsledném bezprostředním efektu (projevu chování) se podílejí vedle biologických (osobní dispozice, kondice, zdravotní stav) také psychologické vlivy (očekávaný efekt) a vlivy sociální (působení prostředí, ve kterém dochází k pití, včetně působení společnosti). Při konzumaci menšího množství alkoholu či na začátku konzumace se působení alkoholu projevuje stimulačně. Po rychlé konzumaci více alkoholických nápojů (zejména s vyšším obsahem alkoholu) dochází k projevům únavy, spánku, případně bezvědomí. (Popov in Kalina a kol., 2003, s. 152)

Konzumace alkoholu u mládeže je také klasifikována jako sociálně patologický jev, který z tohoto pohledu rozeberu v následující podkapitole.

5.2 Alkohol jako sociálně-patologický jev

Matoušek a Kroftová (2003, s. 87) uvádějí, že Česká republika si svou průměrnou roční spotřebou 161 litrů piva na jednoho obyvatele zajišťuje absolutní světový primát v tomto druhu toxikomanie. Množství trestných činů spáchaných pod vlivem alkoholu je nesrovnatelně větší než množství trestných činů spáchaných pod vlivem nealkoholových drog. Postoje společnosti k alkoholu a k nealkoholovým drogám jsou podmíněny zejména tím, že alkohol je považován za jakýsi „domácí produkt“ s dlouhou tradicí užívání (i zneužívání). Zřejmě z tohoto důvodu není symbolem čehosi neznámého, nekonformního a ohrožujícího.

Myslím si, že se z popíjení piva mezi občany České republiky vytvořil jakýsi národní zvyk a mnoho konzumentů „lahodného zlatavého moku“ popíjení piva považují již za projev české sounáležitosti.

Vzhledem k snadné dostupnosti alkoholu a vysokému počtu konzumentů alkoholických nápojů z řad dospělých, stává se konzumace těchto nápojů často objektem zájmu mládeže, a to hned z několika důvodů: mladší se chtějí vyrovnat starším kamarádům, bojí se zesměšnění, pomocí alkoholu překonávají ostych k druhému pohlaví či se tímto způsobem pokouší uniknout před různými problémy. Mladí lidé při požití alkoholu nad sebou ztrácejí kontrolu, což se projevuje negativně na jejich běžném chování. (Illes, 2002, s. 9)

Nešpor (2001, s. 12) uvádí, že při výzkumu zaměřeném na celou ČR bylo zjištěno, že zkušenost s alkoholem má 85,50 % jedenáctiletých chlapců a 80,20 % stejně starých dívek. 6,10 % jedenáctiletých chlapců bylo 2 krát nebo vícekrát opilý a i u jedenáctiletých dívek to činilo celá 2 %!

Nadměrná konzumace alkoholu hraje také významnou roli v množství nechtěných těhotenství, pohlavních chorob, znásilnění, sexuálního zneužívání a bohužel také v počtu autonehod a úmrtí na silnicích. Pod vlivem alkoholu se člověk dostává do situací, kdy je vystaven agresivitě a násilí. (Carr-Gregg a Shale, 2010, s. 168)

Každý mladý člověk je originál, a proto se důvody, které vedou ke konzumaci alkoholu, nedají generalizovat. Jsem přesvědčena, že rodiče by měli být pro své potomky příkladem. Zejména by měli svým dětem vysvětlit zdravotní rizika spojená s nadměrným pitím alkoholu. Podle mě si rodiče často neuvědomují, že čím dřív začíná mladý člověk konzumovat alkohol, tím je proces návyku rychlejší.

5.3 Riziko závislosti na alkoholu

Jedince požívajícího alkoholické nápoje lze podle Záškodné (1998, s. 31) klasifikovat podle rozličných měřítek. Jedním z nich je motivace a očekávání účinků. Podle tohoto klasifikačního kritéria se od sebe odlišují abstinenti, konzumenti, pijáci a alkoholici. Závislost na alkoholu vzniká po dlouhotrvajícím nadměrném pití.

Vykopalová (2002, s. 61) tvrdí, že alkoholismus se projevuje nejen u dospělých, ale i dětí a mladistvých a to v nemalé míře. Alkohol způsobuje zpočátku příjemné stavy. Zrádnost této drogy se projevuje při pravidelném užívání, kdy začne výrazně měnit psychiku konzumenta. Jednotlivec pije zpočátku příležitostně, při společenských událostech, nebo aby se zbavil špatné nálady či úzkosti, pozvolna se dostavuje závislost. Při jejím vzniku dochází k tomu, že se nastupující abstinenci příznak projevuje špatnou náladou a depresemi a tak dochází k opakované konzumaci alkoholu, aby byly tyto negativní pocity potlačeny.

„Společenské příčiny se uplatňují u jedinců žijících v prostředí, ve kterém je pití alkoholu běžné nebo dokonce vynucované. Jedinec pije, aby se neodlišoval od ostatních, nedostal se do izolace, aby se mu druzí nevysmáli atd.“ (Záškodná, 1998, s. 32)

Další negativní prognózou potenciálního vzniku závislosti na alkoholu u mladých lidí je školní neprospěch a nejrůznější rodinné problémy. Tyto problémy bývají u mladistvých řešeny nejčastěji alkoholem, z čehož může později také vzniknout závislost. Specifickou skupinou ohrožených osob jsou mladí muži, jejichž otec byl nebo je závislý na alkoholu – zde se již hovoří o rodinné zátěži. Mezi další závažné činitele, které ovlivňují vznik alkoholové závislosti, patří v neposlední řadě i vzdělání a další sociální faktory. Za zmínku stojí připomínka, že specifická kategorie vzdělání určuje příslušnost k určitým sociálním normám, které ovlivňují i společenský tlak na konzumaci alkoholu ve společnosti. (Vykopalová, 2002, s. 61)

Mezi nejohroženější skupinu patří podle Záškodné (1998, s. 32) především mladí lidé citově závislí na partě s pijáckými zvyklostmi. Jinou skupinu ohrožených tvoří jedinci s určitým povoláním, umožňujícím pravidelný kontakt s alkoholem (zaměstnanci v restauracích).

Domnívám se, že pozitivní účinky alkoholu posilují náchyllost k opakovanému pití. Čím mladší jedinci pijí alkohol, tím je podle mě také větší je riziko pozdějšího přechodu na jiné drogy.

5.4 Ukotvení konzumace alkoholu v legislativě

V civilizovaných zemích se společnost snaží mladé lidi před alkoholem chránit. Prostředky k předcházení konzumace alkoholu jsou různé. Podle mého přesvědčení by primární opatření proti pití alkoholu mladými lidmi mělo být zakořeněno v každé rodině. Zde se podle mne vyskytuje působení, které žádná jiná instituce nenahradí. V České republice jsou osoby mladší 18 let před alkoholem chráněni zejména zákony.

Jedná se především o zákon 379/2005 Sb. (Parlament České republiky, 2005), kde je v Hlavě III. ošetřeno omezení dostupnosti alkoholických nápojů. Hlava III. se dále dělí na § 10 Podmínky prodeje a podávání alkoholických nápojů, § 11 Omezení prodeje a dovozu, § 12 Zákaz prodeje nebo podávání alkoholických nápojů a povinnosti osob prodávajících alkoholické nápoje, § 13 a § 14. Z výše uvedených paragrafů uvedu 3, podle mého úsudku nejpodstatnější.

Jako nejdůležitější považuji § 11 Omezení prodeje a dovozu, kde je ustanoven zákaz prodeje a dovoz hraček napodobujících vzhled a tvar alkoholických nápojů. Osoba prodávající nebo podávající alkohol musí být starší 18 let, pokud se nejedná o žáka soustavně se připravujícího na výkon budoucího povolání v oborech hotelnictví a turismu, kuchař – číšník a prodavač.

Vnímám jako pozitivní to, že hračky určené dětem nesmí být podobné alkoholickým nápojům, protože by to mohlo mít nepříznivý vliv pro tvoření jejich postojů k alkoholu.

Nesmím opomenout také § 12 Zákaz prodeje nebo podávání alkoholických nápojů a povinnosti osob prodávajících alkoholické nápoje, kde se upravuje zákaz prodávat nebo podávat alkoholické nápoje osobám mladším 18 let. Tento paragraf upravuje zákaz prodávat nebo podávat alkoholické nápoje na všech akcích určených osobám mladším 18 let, osobám zjevně ovlivněným alkoholickým nápojem či jinou návykovou látkou. Zákaz se rovněž týká prostředí výlučně určených pro vnitrostátní hromadnou dopravu osob s výjimkou železničních jídelních vozů, palub letadel a určených prostor plavidel veřejné lodní dopravy. Omezení také platí pro všechny typy škol a školských zařízení. Měly by se podle něj řídit i sportovní akce, kde platí výjimka výčepního piva s extraktem původní mladiny do 10 hmotných procent. Zakazuje se i prodej alkoholických nápojů prostřednictvím prodejních automatů, u nichž nelze vyloučit prodej osobám mladším 18 let či umístění těchto automatů do prostor, do nichž mají přístup osoby mladší 18 let.

Veškeré další formy prodeje, při kterých nelze ověřit věk kupujícího, se zakazují. Další zákazy a omezení prodeje lihovin stanovují zvláštní právní předpisy.

V tomto paragrafu mě zaujal fakt, že v prostředí výlučně určeném pro vnitrostátní hromadnou dopravu osob je zakázáno konzumovat alkohol. Nikdy mě nenapadlo, že když se svými přáteli popíjím víno ve vlaku, porušuji zákon.

Podle mého názoru je v praxi znám § 14, který dále specifikuje, že je provozovatel povinen na místech prodeje alkoholických nápojů umístit pro kupujícího zjevně viditelný text zákazu prodeje osobám mladším 18 let, přičemž musí být text pořízen v českém jazyce černými tiskacími písmeny na bílém podkladě o velikosti písma minimálně 5 cm.

Musím pochválit všechny osoby, které prodávají alkohol, protože jsem se ještě nesetkala s tím, že někde by umístění výše zmíněného upozornění chybělo.

Při studii zákonů týkajících se alkoholu jsem zjistila, že zákon zakazující pít alkohol osobám mladším 18 let neexistuje. Z toho vyplývá, že samotné konzumování alkoholu osobou mladší 18 let výslovně zakázáno není. Jak jsem již dříve uvedla, zakazuje se pouze prodej a podávání alkoholu osobám mladším 18 let. V návaznosti na tuto informaci se domnívám, že pro naši společnost je více negativní představa, že existuje někdo, kdo dětem a dospívajícím alkohol podává než samotný fakt, že dítě alkohol požije. Pokud by se totiž konzumace alkoholu osobami mladšími 18 let zakázala, musely by být samotné osoby mladší 18 let postihovány. Legislativa zřejmě takové postihy nepovažuje za žádoucí.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI

O Slovácku je všeobecně známo, že je krajem vína a slivovice, tudíž jsem chtěla zjistit, zda se s tímto lidé žijící v této oblasti ztotožňují. Zajímám se mimo jiné také o to, zda mládež, která navštěvuje folklorní akce, vnímá konzumaci alkoholu odlišně než mládež, která folklorní akce nenavštěvuje. Za folklorní akci považuji každou událost, která je spojena s udržováním či obnovováním zvyků a obyčejů tradiční lidové kultury.

Při vypracovávání praktické části jsem se řídila publikací *Metody pedagogického výzkumu* od Chrásky (2007).

6.1 Výzkumný problém

Výzkumný problém považuji za jednu z nejpodstatnějších částí výzkumu. Na jeho stanovení jsou závislé všechny ostatní výzkumné kroky. Podle Chrásky (2007, s. 17) by měl být výzkumný problém stanoven zcela konkrétně, jednoznačně a pokud možno v tázací podobě. Výzkumný problém je nasměrován k popisu zkoumané situace, čili celý výzkum je popisný.

Výzkumný problém jsem vymezila následovně:

Jakým způsobem ovlivňuje folklorní prostředí postoj mládeže k alkoholu?

6.2 Cíle výzkumu

Cíl výzkumu spolu s výzkumnými otázkami určují směr, kterým se bude samotný výzkum ubírat. Na základě výzkumného problému jsem stanovila hlavní a dílčí cíle výzkumu.

Hlavním cílem výzkumu je zjistit vliv folklorního prostředí na postoj mládeže k alkoholu.

Dílčím cílem výzkumu je zjistit zainteresovanost mládeže v oblasti udržování folkloru.

6.3 Výzkumné otázky

K samotnému výzkumu jsem stanovila pět výzkumných otázek. V průběhu dotazníkového šetření se tedy zjišťovaly odpovědi na níže uvedené výzkumné otázky:

1. Co si mládež představuje pod pojmem folklor?
2. Jaký postoj k alkoholu má mládež, která se folklorních akcí neúčastní?
3. Jaký postoj k alkoholu má mládež, která se účastní folklorních akcí?
4. Co motivuje mládež ke konzumaci alkoholu na folklorní akci?
5. Jak ovlivňuje folklor aktivity mládeže realizované v rámci společenského života?

6.4 Metody sběru dat

Výzkum byl uskutečněn kvantitativní metodou, pomocí dotazníků. Dotazníkové šetření jsem zvolila zejména kvůli výhodě poměrně rychlého a ekonomického shromáždění dat od velkého počtu respondentů. Dotazník obsahoval otevřené, uzavřené, polouzavřené a stupnicové položky. (Chráska, 2007, s. 164-166)

Rozdávání dotazníků probíhalo průběžně v měsíci březnu. Podobu dotazníku naleznete v příloze. (Příloha P VI: Dotazník)

Oslovila jsem respondenty při různých příležitostech (při tréninku florbalu, při zkoušce folklorního souboru, ve škole, na folklorní akci) v různých městech a vesnicích Slovácka (jmenovitě v Louce, Lipově, Velké nad Veličkou, Blatnici pod Svatým Antonínkem, Vesele nad Moravou, Uherském Hradišti). Někdy jsem na vyplnění dotazníků nechávala respondentům delší dobu (týden nebo dva), jindy jsem vyžadovala vyplnění obratem. Při vyplňování byla zachována anonymita dotazovaných, jak je zmíněno v úvodu dotazníku. Celkový počet rozdaných dotazníků činil 200, tudíž se mi návratnost 80,50 % jeví jako úspěšná.

6.5 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor tvoří 161 dotazovaných (70 mužů a 91 žen) žijících v oblasti Slovácka. Jeho výběr byl záměrný. Věkové rozlišení respondentů jsem zvolila od 15 do 26 let, čímž jsem splnila věkové ohraničení mládeže podle Saka (2000, s. 13). Výzkumný soubor je dále rozdělen. První věkovou kategorií, zákonem klasifikovanou jako nezletilí, tvoří 40 respondentů (28,37 %) ve věku 15 až 17 let. Druhá věková kategorie je v rozpětí od 18 do 21 let. V této skupině odpovídalo 58 respondentů (41,13 %). Respondenti ve věku od 22 do 26 let tvořili třetí věkovou kategorii, která se skládala ze 43 dotazovaných (30,50 %).

6.6 Zpracování dat

Vyhodnocování dat z dotazníků bylo prováděno pomocí čárkovací metody (Chráška, 2007, s. 40). Získané údaje jsem vyhodnotila pomocí programu MS Excel, kde jsem také vytvářela tabulky s celkovými hodnotami a počítala relativní četnost. Procentuální výsledky byly zaokrouhlovány na dvě desetinná místa. Program MS Excel jsem použila i na vytváření grafů.

6.7 Výsledky výzkumu a jejich interpretace

Dotazníky byly vyplněny 161 respondenty.

Otázka č. 1: Pohlaví

Tab. č. 3 – Pohlaví

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost (%)
Muž	70	43,48
Žena	91	56,52
Celkem	161	100,00

Z celkového počtu 161 respondentů odevzdalo vyplněný dotazník 91 žen, což je 56,52 % a 71 mužů, což činí 43,48 %.

Otázka č. 2: Věk

Tab. č. 4 – Věk

Celkem	Počet respondentů	Relativní četnost (%)
15 - 17	40	24,84
18 - 21	78	48,45
22 - 26	43	26,71
Celkem	161	100,00

V první věkové kategorii odevzdalo dotazník 40 dotazovaných, tj. 24,84 %. Ve druhé věkové kategorii se vyjádřilo 78 dotazovaných, tj. 48,45 %. Ve třetí věkové skupině odpovídalo 43 respondentů, což činí 26,71 %.

Otázka č. 3: Co vás jako první napadne, když se řekne folklor?*Tab. č. 5 – Co vás jako první napadne, když se řekne folklor?*

Odpověď	Počet respondentů
Kroj	58
Hudba	36
Tanec	24
Folklorní akce	23
Alkohol	43
Tradice	18
Zpěv	15
Kultura	8
Zábava	8
Jiné názory	8
Nevím	6
Pěkné ženy/muži	4
Nuda	3
Hrozná hudba, obleky	3

Otázku jsem zvolila otevřenou z toho důvodu, abych v první řadě neomezovala respondenty danými možnostmi a za další mne také zajímalo, co si představují pod pojmem folklor bez jakékoliv nápovědy. Získané odpovědi jsem roztřídila do skupin a pro větší přehlednost zapsala do níže uvedené tabulky.

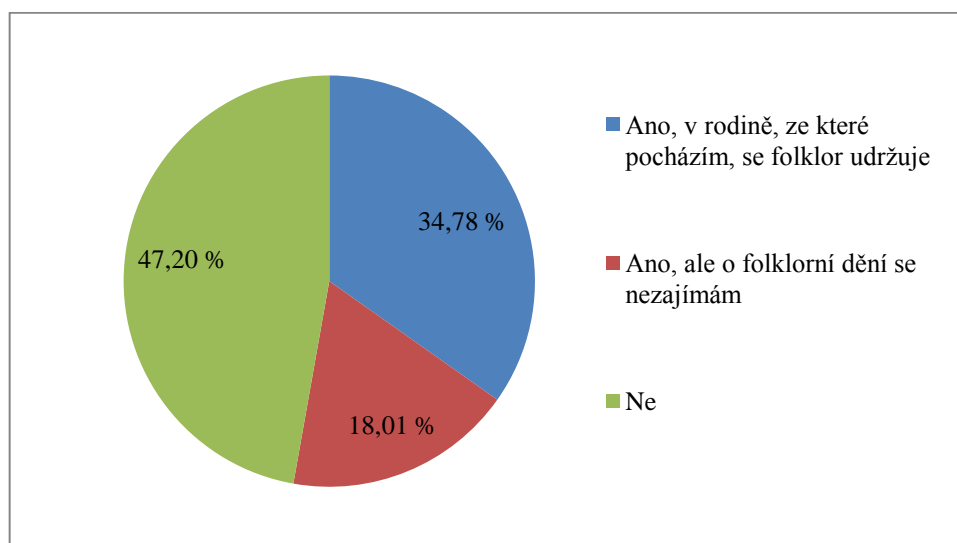
Někteří také odpovídali tak, že jejich odpověď nešla zařadit do výše uvedených kategorií, proto jsem je zařadila do kolonky „jiné názory“. Pro zajímavost zmíním např.: cimbálovou muziku Hradišťan, zpěváka lidových písní Jožku Černého či verbuňk a karičky, což jsou specifické folklorní tance.

Komentář: Pokud bych se sama vžila do kůže respondenta, u slova folklor bych se ztotožňovala s většinou odpovědí, protože kroj, alkohol, hudba, tanec a folklorní akce se mi taktéž při výrazu folklor vybavují. Při vyhodnocování otázky mě zarazilo, že alkohol se objevil už na druhém místě.

Otázka č. 4: Pocházíte z folklorní rodiny, kde se folklor udržuje?*Tab. č. 6 – Pocházíte z folklorní rodiny, kde se folklor udržuje?*

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost (%)
Ano, v rodině, ze které pocházím, se folklor udržuje	56	34,78
Ano, ale o folklorní dění se nezajímám	29	18,01
Ne	76	47,20
Celkem	161	100,00

Z tabulky a grafu vyplývá, že 56 respondentů (34,78 %) pochází z folklorní rodiny, ve které se udržuje folklor. Z folklorní rodiny, ve které se folklor neudržuje, pochází 29 dotazovaných (18,01 %). Z folklorní rodiny nepochází 76 respondentů (47,20 %).

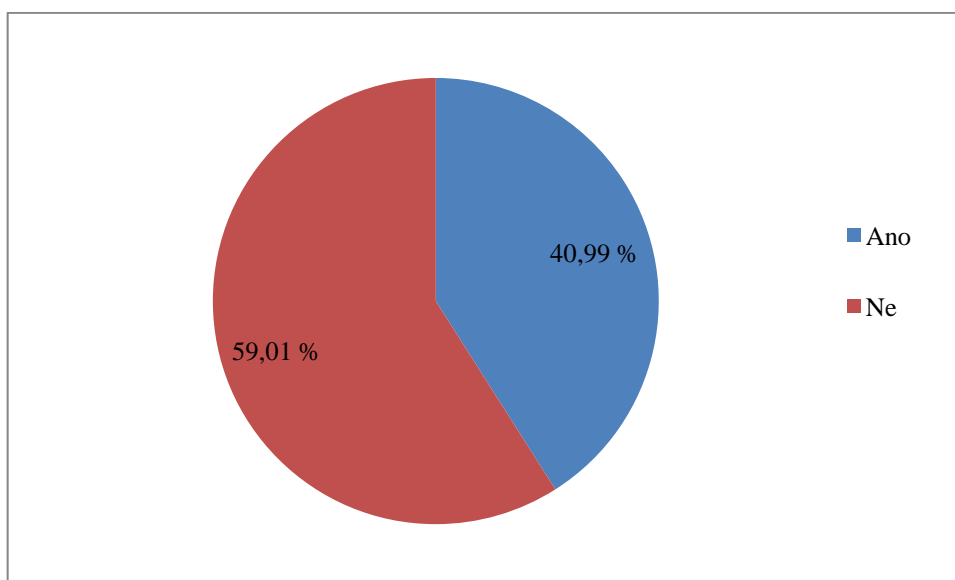
Graf č. 1 – Pocházíte z folklorní rodiny, kde se folklor udržuje?

Komentář: Při zpracovávání této otázky mě zaujal téměř vyrovnaný počet respondentů, kteří z folklorní rodiny pocházejí oproti respondentům, kteří z folklorní rodiny nepocházejí. 56 dotazovaných (34,78 %) udalo, že se v jejich rodinách folklor udržuje, což rozhodně považuji za kladný výsledek.

Otázka č. 5: Navštěvujete pravidelně folklorní akce?*Tab. č. 7 – Navštěvujete pravidelně folklorní akce?*

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost (%)
Ano	66	40,99
Ne	95	59,01
Celkem	161	100,00

Folklorní akce pravidelně navštěvuje 66 respondentů (40,99 %). Zbýlých 95 dotazovaných (59,01 %) folklorní akce pravidelně nenavštěvuje.

Graf č. 2 – Navštěvuje pravidelně folklorní akce?

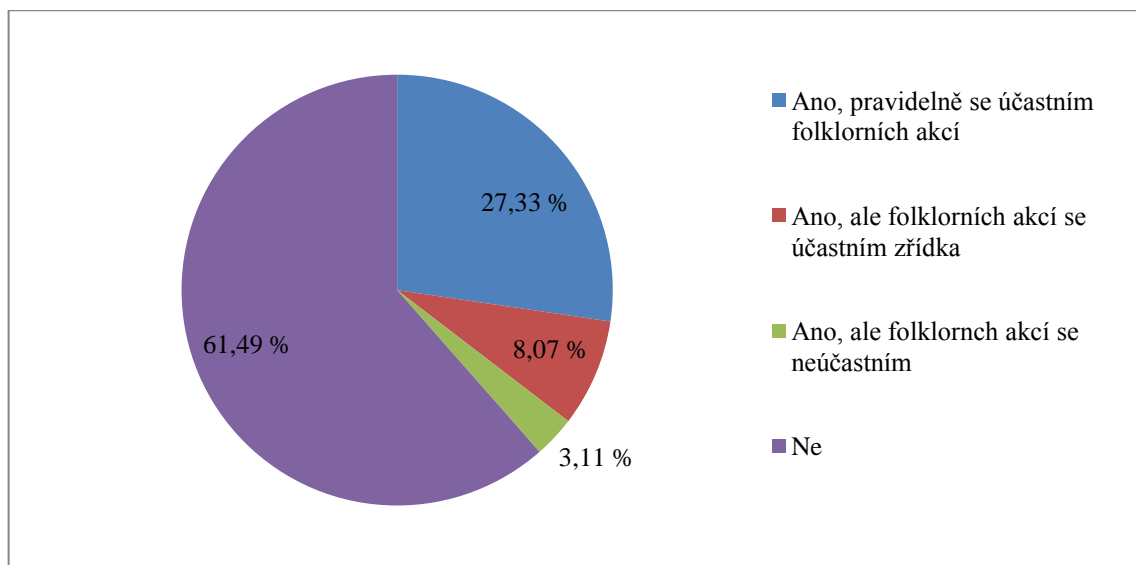
Komentář: V této otázce jsem záměrně uvedla „pravidelně“, protože to, zda navštěvuje dotazovaný akce příležitostně, lze najít v otázce z dotazníku č. 12. Za úspěch považuji, že se folklorních akcí pravidelně účastní téměř 41 % respondentů, jelikož jsem odhadovala značně menší procento.

Otázka č. 6: Jste členem nějakého folklorního souboru?

Tab. č. 8 – Jste členem nějakého folklorního souboru?

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost (%)
Ano, pravidelně se účastním folklorních akcí	44	27,33
Ano, ale folklorních akcí se účastním zřídka	13	8,07
Ano, ale folklorních akcí se neúčastním	5	3,11
Ne	99	61,49
Celkem	161	100,00

Z tabulky lze jednoznačně vyčíst to, že členství ve folklorních souborech není pro mládež příliš atraktivní. 99 dotazovaných (61,49 %) totiž odpovědělo, že nejsou členem žádného folklorního souboru.

Graf č. 3 – Jste členem nějakého folklorního souboru?

Komentář: Ve folklorní oblasti jako je Slovácko bych předpokládala, že členové folklorního souboru se budou častěji účastnit folklorních akcí. Výsledek 44 členů folklorního souboru, kteří se pravidelně účastní folklorních akcí, mne moc neuspokojil.

Otázka č. 7: Ochutnali jste již alkohol?

Tab. č. 9 – Ochutnali jste již alkohol?

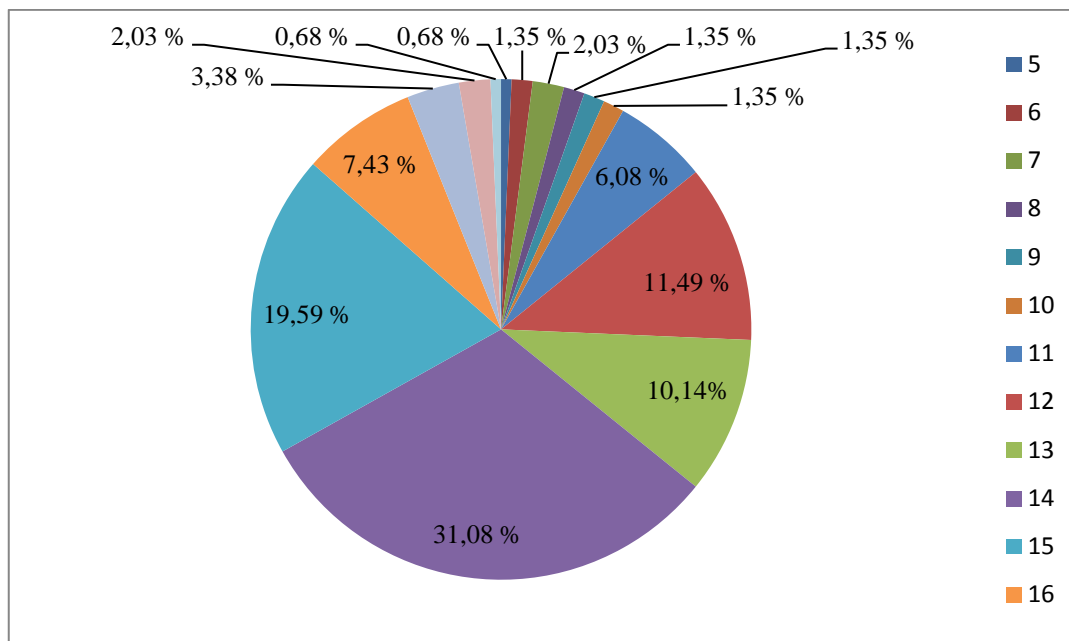
Celkem	Počet respondentů	Relativní četnost (%)
Ano	148	91,92
Ne	13	8,08
Celkem	161	100,00

Drtivá většina, 148 respondentů (91,92 %), již ochutnalo alkohol.

Tab. č. 10 – Pokud ano, v kolika letech poprvé?

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost (%)
5	1	0,68
6	2	1,35
7	3	2,03
8	2	1,35
9	2	1,35
10	2	1,35
11	9	6,08
12	17	11,49
13	15	10,14
14	46	31,08
15	29	19,59
16	11	7,43
17	5	3,38
18	3	2,03
19	0	0,00
20	0	0,00
21	1	0,68
Celkem	148	100,00

V této otázce jsem se zeptala respondentů, kteří ochutnali alkohol, v kolika letech jej ochutnali. Tebukla a graf ukazují věkové rozpětí, kdy k ochutnání alkoholu došlo.

Graf č. 4 – Pokud ano, v kolika letech poprvé?

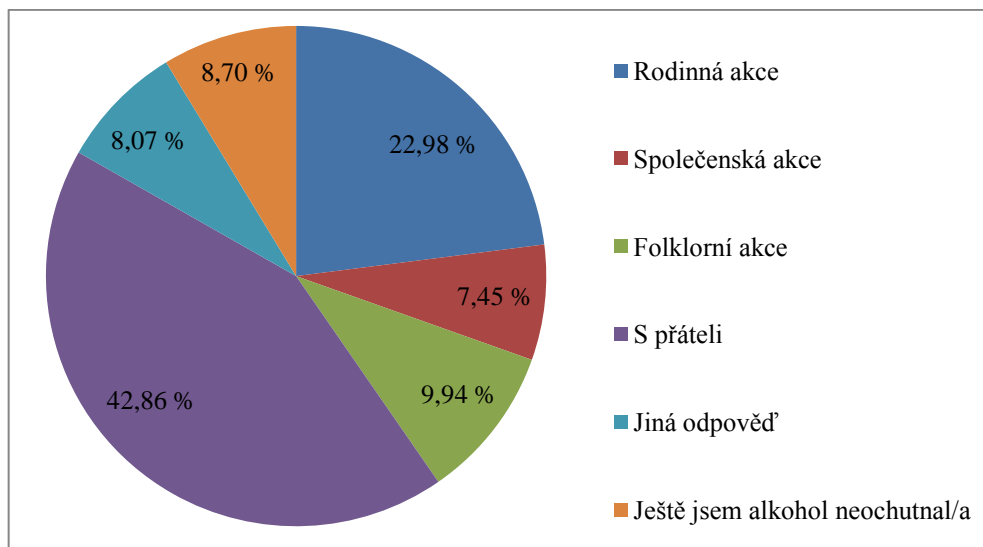
Komentář: Výsledek, který plyne z otázky, mě nijak nepřekvapil. Spíše mne udivilo, že někteří jedinci ochutnali alkohol již v 5 letech. Tuto otázku považuji za doplňkovou, vzhledem k tomu, že se neváže k žádné výzkumné otázce, avšak domnívám se, že k praktické části bakalářské práce přidává na zajímavosti.

Otázka č. 8: Při jaké příležitosti jste poprvé ochutnali alkohol?

Tab. č. 11 – Při jaké příležitosti jste poprvé ochutnali alkohol?

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost (%)
Rodinná akce	37	22,98
Společenská akce	12	7,45
Folklorní akce	16	9,94
S přáteli	69	42,86
Jiná odpověď	13	8,07
Ještě jsem alkohol neochutnal/a	14	8,70
Celkem	161	100,00

Nejvíce respondentů - 69 (42,86 %) ochutnalo alkohol s přáteli. Další výrazný počet dotazovaných - 37 (22,98 %) okusil chuť alkoholu na rodinné akci. Na folklorní akci ochutnalo alkohol 15 dotazovaných (9,94 %). Otázka je doplňkového rázu a uvádím ji z toho důvodu, že se vztahuje k předchozímu dotazu.

Graf č. 5 – Při jaké příležitosti jste poprvé ochutnali alkohol?

Komentář: Z grafu jasně vyplývá, že folklorní akce jsou pro první kontakt s alkoholem téměř 4 krát méně rizikové než při kontaktu s přáteli.

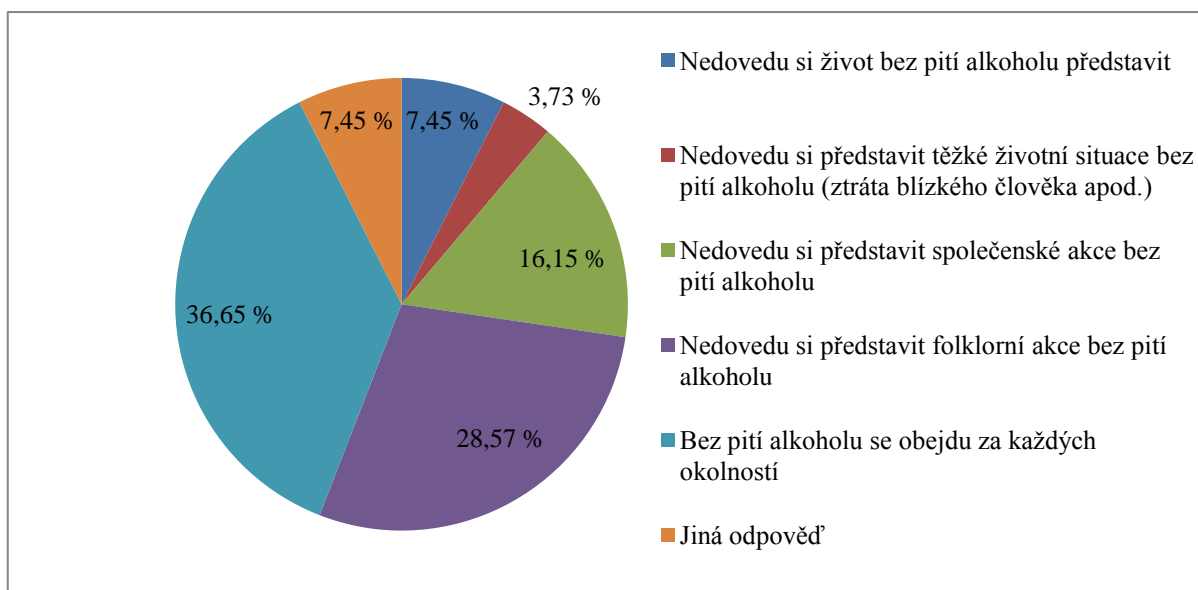
Otázka č. 9: Jaké místo zaujímá alkohol ve vašem životě?

Tab. č. 12 – Jaké místo zaujímá alkohol ve vašem životě?

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost (%)
Nedovedu si život bez pití alkoholu představit	12	7,45
Nedovedu si představit těžké životní situace bez pití alkoholu (ztráta blízkého člověka apod.)	6	3,73
Nedovedu si představit společenské akce bez pití alkoholu	26	16,15
Nedovedu si představit folklorní akce bez pití alkoholu	46	28,57
Bez pití alkoholu se obejdu za každých okolností	59	36,65
Jiná odpověď	12	7,45
Celkem	161	100,00

Jedna z hlavních otázek dotazníku ukazuje, že 59 dotazovaných (36,65 %) se bez pití alkoholu obejdu za každých okolností. Na druhé místo zařadilo 46 respondentů (28,57 %) možnost, že si nedovedou představit folklorní akci bez pití alkoholu. Třetí místo zaujímá varianta, že si dotazovaní nedovedou představit společenskou akci bez pití alkoholu, která byla zvolena 26 respondenty (16,15 %).

Graf č. 6 – Jaké místo zaujímá alkohol ve vašem životě?

Komentář: S výsledky otázky týkající se postoje respondentů k alkoholu jsem spokojená, protože většina respondentů nemá problém se obejít bez pití alkoholu.

Otázka č. 10: Seřad'te následující hodnoty podle důležitosti

Tab. č. 13 – Seřad'te následující hodnoty podle důležitosti

Odpověď	Četnost ni						ni . X	Průměr
	1	2	3	4	5	6		
Vzdělání	32	81	25	12	8	3	375	2,33
Kultura	4	13	30	79	25	10	621	3,86
Folklor	17	13	35	17	50	29	640	3,97
Alkohol	0	3	18	25	50	65	800	4,97
Přátelství	100	31	15	5	8	2	279	1,73
Sport	8	20	38	23	20	52	676	4,2
Celkem	161	161	161	161	161	161	3391	3,5

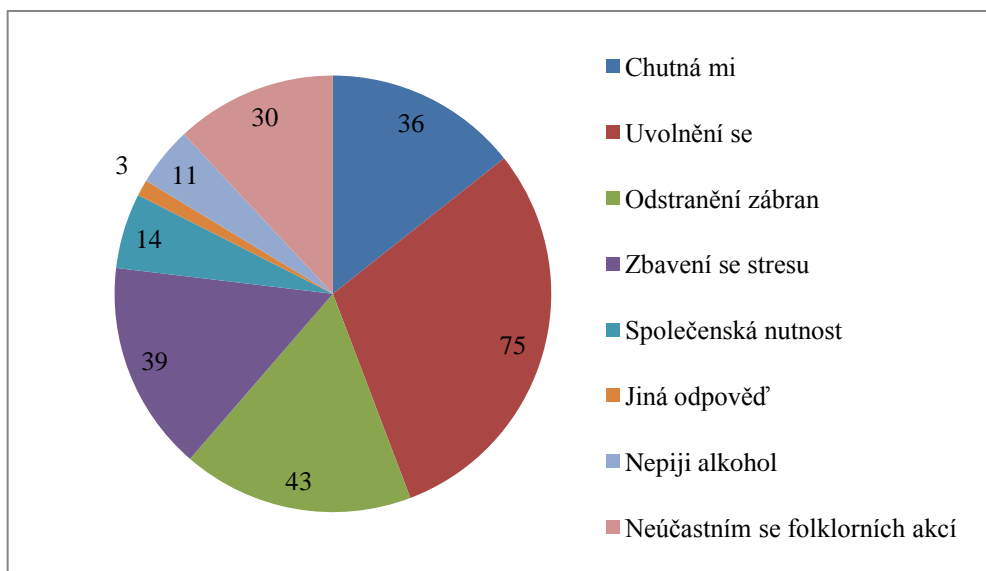
Z položek v tabulce plyne, že za nejdůležitější hodnotu respondenti považují přátelství, poté vzdělání a dále následuje kultura. Folklor se umístil až na 4. místě.

Komentář: Mezi možností odpovědi na tuto otázku jsem volila pouze sekundární hodnoty, protože jsem folklor či alkohol nechtěla srovnávat např. s hodnotou rodina či zdraví. Umístění jednotlivých položek jsem očekávala, takže mi nepřišlo vůbec překvapující.

Otázka č. 11: Co vás motivuje k požívání alkoholu na folklorních akcích?*Tab. č. 14 – Co vás motivuje k požívání alkoholu na folklorních akcích?*

Odpověď	Počet respondentů
Chutná mi	36
Uvolnění se	75
Odstranění zábran	43
Zbavení se stresu	39
Společenská nutnost	14
Jiná odpověď	3
Nepiji alkohol	11
Neúčastním se folklorních akcí	30

V otázce, co motivuje dotázané k požívání alkoholu na folklorních akcích, mohly být zvoleny až tři odpovědi. Nejvíce převažovala odpověď „uvolnění se“, která byla označena 75 krát. Za ní se umístila odpověď „odstranění zábran“ s celkovým počtem 43 zvolení. Třetí nejčastější motiv pro požívání alkoholu na folklorních akcích je „zbavení se stresu“, které bylo jmenováno 39 krát.

Graf č. 7 – Co vás motivuje k požívání alkoholu na folklorních akcích?

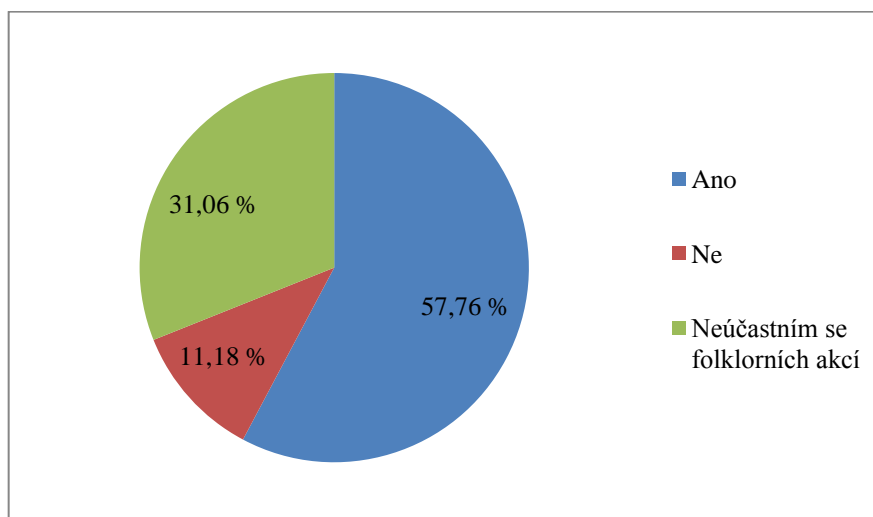
Komentář: Mezi méně frekventované odpovědi patřila možnost „společenská nutnost“, která byla zvolena jenom ve 14 případech. Domnívám se, že to lze považovat za pozitivní signál, protože pokud jde člověk do společnosti, nemusí nutně pít alkohol.

Otázka č. 12: Navštěvujete folklorní akce, které si bez konzumace alkoholu nedovedete představit?

Tab. č. 15 - Navštěvujete folklorní akce, které se bez konzumace alkoholu nedovedete představit?

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost (%)
Ano	93	57,76
Ne	18	11,18
Neúčastním se folklorních akcí	50	31,06
Celkem	161	100,00

Na první pohled je zřejmé, že respondenti, kteří se účastní folklorních akcí, mají tyto akce spojeny s konzumací alkoholu. Pouze 18 dotazovaných (11,18 %) navštěvuje folklorní akce, na kterých se bez konzumace alkoholu obejdou.

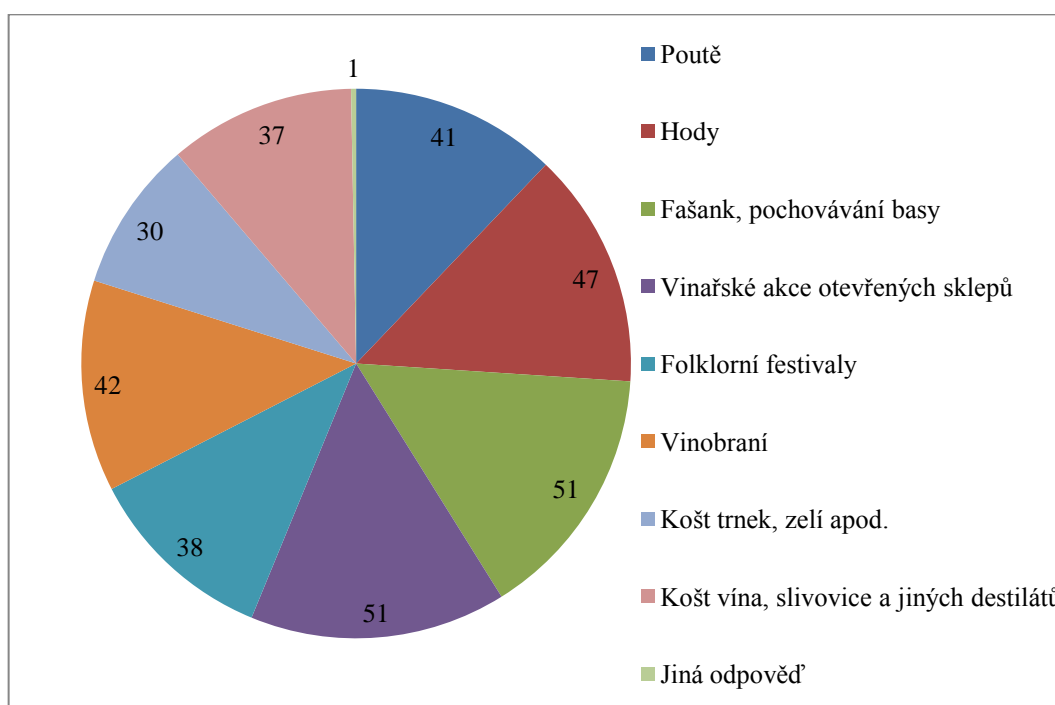
Graf č. 8 – Navštěvujete folklorní akce, které si bez konzumace alkoholu nedovedete představit?

Komentář: Drtivá většina respondentů, kteří navštěvují folklorní akce, si je nedovedou představit bez konzumace alkoholu. Tato skutečnost se mi jeví jako smutná, nikoliv však překvapivá.

Tab. č. 16 – Pokud ano, které to jsou?

Odpověď	Počet respondentů
Poutě	41
Hody	47
Fašank, pochováání basy	51
Vinařské akce otevřených sklepů	51
Folklorní festivaly	38
Vinobraní	42
Košť trnek, zelí apod.	30
Košť vína, slivovice a jiných destilátů	37
Jiná odpověď	1

Nejvíce je s konzumací alkoholu podle respondentů spojen fašank, pochováání basy a vinařské akce otevřených sklepů. Tyto možnost zvolilo 51 respondentů. Hody se umístily s 47 odpovědmi na druhém místě.

Graf č. 9 – Pokud ano, které to jsou?

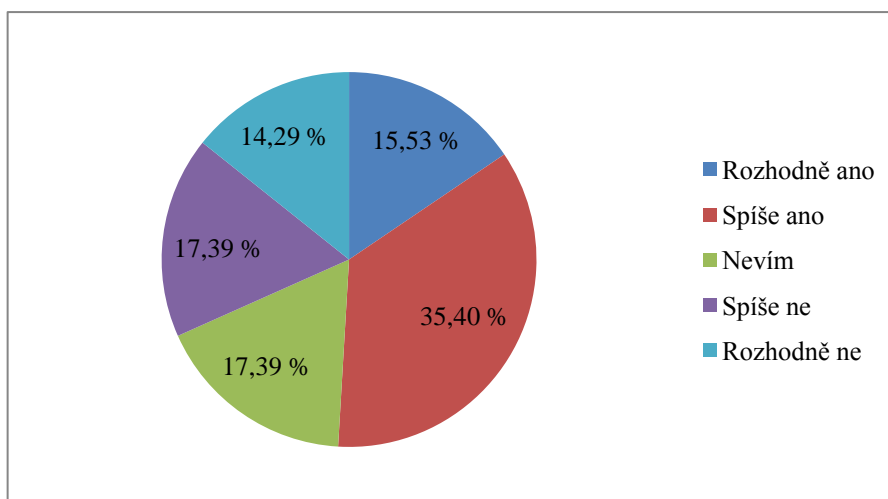
Komentář: Výsledky mě překvapily, zejména vítězství fašanku a pochováání basy, protože v obci, kde vyrůstám, není tato folklorní událost příliš populární. Mnohem více jsou u nás spojeny s konzumací alkoholu hody. Očekávala jsem také vyšší umístění folklorních festivalů.

Otázka č. 13: Souhlasíte s tím, že osoba mladší 18 let může pít alkohol na folklorní akci?

Tab. č. 17 - Souhlasíte s tím, že osoba mladší 18 let může pít alkohol na folklorní akci?

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost (%)
Rozhodně ano	25	15,53
Spíše ano	57	35,40
Nevím	28	17,39
Spíše ne	28	17,39
Rozhodně ne	23	14,29
Celkem	161	100,00

Nejvíce vyčnívá možnost „spíše ano“, kterou zvolilo 57 dotazovaných (35,40 %). Na druhém místě se umístily položky „nevím“ a „spíše ne“, které zvolilo 28 respondentů (17,39 %).

Graf č. 10 - Souhlasíte s tím, že osoba mladší 18 let může pít alkohol na folklorní akci?

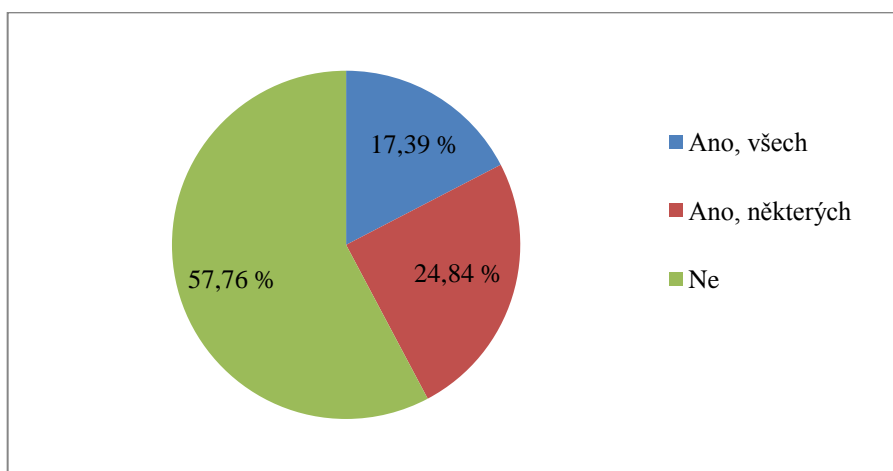
Komentář: Očekávala jsem, že názory budou více radikální a respondenti budou buď rozhodně souhlasit nebo rozhodně nesouhlasit. Na druhou stranu mně u vyhodnocování odpovědí přišlo úsměvné, že někteří respondenti více zdůrazňovali svou odpověď (zejména odpověď „rozhodně ano“ a „rozhodně ne“) podtržením nebo připsáním vykřičníků.

Otázka č. 14: Účastníte se folklorních akcí v kroji?

Tab. č. 18 – Účastníte se folklorních akcí v kroji?

Odpořed'	Počer respondentů	Relativní četnost (%)
Ano, všech	28	17,39
Ano, některých	40	24,84
Ne	93	57,76
Celkem	161	100,00

93 dotazovaných (57,76 %) se na folklorní akce do kroje neobléká. Pouze 28 respondentů (17,39 %) obléká kroj ke všem folklorním příležitostem.

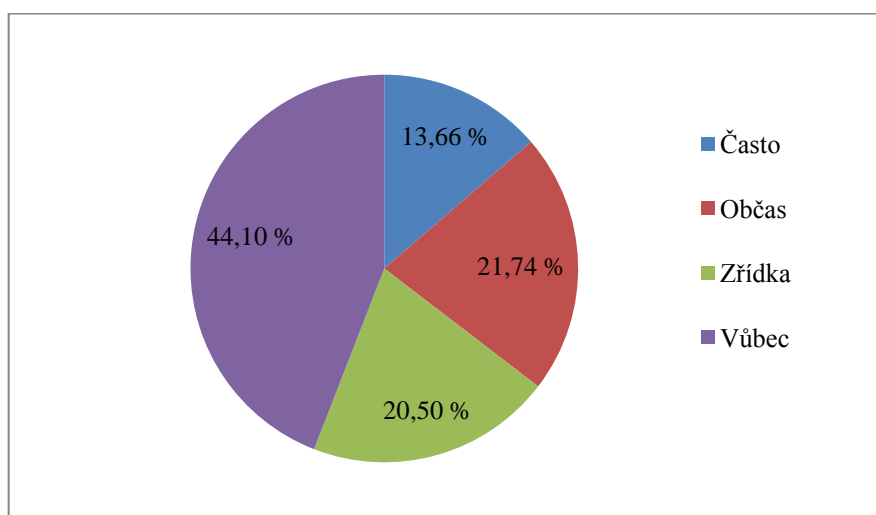
Graf č. 11 – Účastníte se folklorních akcí v kroji?

Komentář: Nízky počet krojovaných jsem očekávala, protože kroj je finančně nákladná investice a jeho údržba vyžaduje zvláštní péči. Podle mého názoru nošení kroje k různým folklorním příležitostem naznačuje hluboký vztah k folklorním tradicím.

Otázka č. 15: Posloucháte dechovou hudbu či cimbálovou muziku v soukromí?*Tab. č. 19 - Posloucháte dechovou hudbu či cimbálovou muziku v soukromí?*

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost (%)
Často	22	13,66
Občas	35	21,74
Zřídka	33	20,50
Vůbec	71	44,10
Celkem	161	100,00

Dechovou hudbu ani cimbálová muziku vůbec neposlouchá 71 dotazovaných (44,10 %). Občas si dechovou hudbu či cimbálovou muziku poslechne 35 respondentů (21,47 %). Často tyto hudební žánry poslouchá pouze 22 dotazovaných (13,66 %).

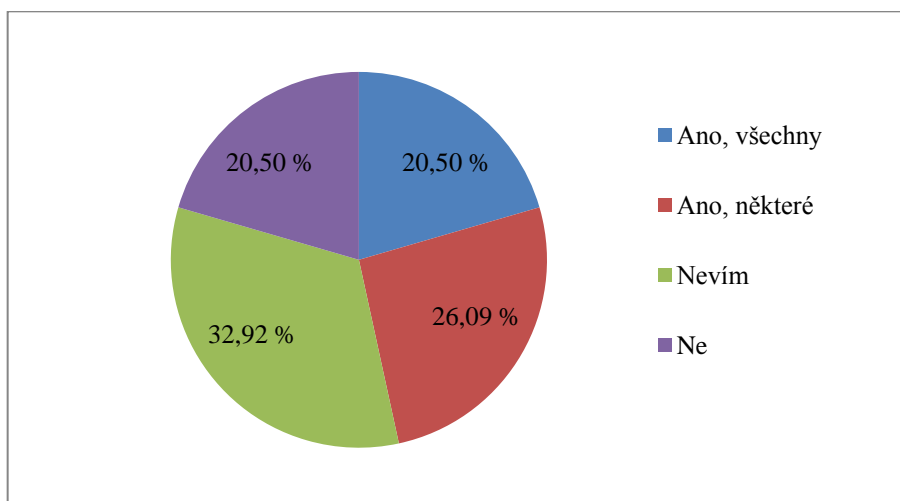
Graf č. 12 – Posloucháte dechovou hudbu či cimbálovou muziku v soukromí?

Komentář: Musím přiznat, že jsem podobný výsledek očekávala. I z vlastní zkušenosti vím, že v téhle věkové kategorii nepatří dechová hudba ani cimbálová muzika mezi nejoblíbenější. To, že si 35 respondentů (21,74 %) zmíněný hudební žánr občas poslechne, považuji za úspěch.

Otázka č. 16: Plánujete v budoucnu udržovat folklorní tradice?*Tab. č. 20 – Plánujete v budoucnu udržovat folklorní tradice?*

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost (%)
Ano, všechny	33	20,50
Ano, některé	42	26,09
Nevím	53	32,92
Ne	33	20,50
Celkem	161	100,00

Jako nejčastější možnost se umístila odpověď „nevím“, kterou zvolilo 53 dotazovaných (32,92 %). Na druhém místě se umístila varianta „ano, některé“, kterou vybralo 42 respondentů (26,09 %). Třetí místo obsadily možnosti „ne“ a „ano,všechny“ se stejným počtem odpovědí.

Graf č. 13 - Plánujete v budoucnu udržovat folklorní tradice?

Komentář: Při sečtení možností „ano, všechny“ a „ano, některé“ lze vyčíst, že 46,59 % respondentů plánuje udržovat všechny nebo alespoň některé folklorní tradice. Tento výsledek považuji za velmi povzbuzující. Vzhledem k tomu, že podstatná část respondentů (32,92 %) odpověděla „nevím“ mohu také předpokládat, že dotazovaní časem svůj aktuální názor změní a pro udržování folklorních tradic se přikloní mnohem vyšší počet.

6.8 Odpovědi na výzkumné otázky

Informace, které jsem pomocí dotazníků získala, mi umožnily odpovědět na předem stanovené výzkumné otázky.

1. Co si mládež představuje pod pojmem folklor?

K této výzkumné otázce se vztahuje otázka z dotazníků č. 3, která byla otevřená. Z odpovědí vyplývá, že většina dotazovaných mají pod pojmem folklor určitou představu. 6 dotazovaných, z celkového počtu 161, odpovědělo „nevím“. Jednoznačným favoritem ze všech odpovědí byl kroj, který byl jmenován 58 krát. Na druhém místě byl jmenován alkohol a třetí místo obsadila hudba.

Respondenti odpovídali heslovitě. Drtivá většina odpovědí byla pozitivního rázu, pouze 3 odpovědi byly v souvislosti s folklorem negativní a klasifikovaly folklor jako trapas a nevkus.

2. Jaký postoj k alkoholu má mládež, která se folklorních akcí neúčastní?

K zodpovězení této výzkumné otázky slouží položky z dotazníku č. 9 a 12. Folklorní akce nenavštěvuje 50 dotazovaných, z nichž 76 % se bez pití alkoholu obejde za každých okolností. Pouhých 18 % odpovědělo, že si nedovede představit nějakou akci či situaci bez pití alkoholu. Zbýlých 6 % respondentů uvedlo jinou odpověď.

3. Jaký postoj k alkoholu má mládež, která se účastní folklorních akcí?

K této výzkumné otázce se vztahují taktéž otázky č. 9 a 12. Ve zmíněných otázkách jsem zjistila, že mládež je k pití alkoholu na folklorních akcích velmi tolerantní. Z celkového počtu 161 dotazovaných 93 odpovědělo, že navštěvují alespoň jednu či více folklorních akcí, které si bez konzumace alkoholu nedovedou představit. Pouhých 18 dotazovaných se folklorních akcí účastní, ale nemá je spojeny s konzumací alkoholu. Zbýlých 50 respondentů se folklorních akcí neúčastní.

Respondentům, kteří se účastní folklorních akcí, byla také položena otázka, jaké místo zaujímá alkohol v jejich životě. 36,30 % z nich uvedlo, že si nedovede představit folklorní akce bez konzumace alkoholu. Dále 13,82 % si má život obecně spjat s alkoholem. 18,30 % si nedovede představit společenské akce bez konzumace alkoholu a 6,30 % si nedokáže představit těžké životní situace bez pití alkoholu. 18,93 % vnímá pití alkoholu jako společenskou nutnost. Jinou odpověď zvolilo 6,35 % respondentů.

4. Co motivuje respondenty ke konzumaci alkoholu na folklorní akci?

Na výzkumnou otázku odpovídá položka z dotazníku č. 11, u které mohli zvolit respondenti až 3 odpovědi. 75 krát bylo zvoleno „uvolnění se“ jako hlavní důvod ke konzumaci alkoholu. Na druhém místě se umístila možnost „odstranění zábran“, která byla jmenována 43 krát. Odpověď „zbavení se stresu“ byla zvolena respondenty 39 krát. Možnost „chutná mi“ byla jmenována 36 krát.

S určitostí můžu říci, že podle dotazníku je pro většinu respondentů uvolnění se, odstranění zábran a zbavení se stresu důležitější než to, aby jim alkoholický nápoj chutnal.

5. Jak ovlivňuje folklor aktivity mládeže realizované v rámci společenského života?

Na poslední výzkumnou otázku odpovídají položky z dotazníku číslo 6, 14, 15, 16.

U uvedených otázek jsem zkoumala, jakým způsobem ovlivňuje folklorní prostředí každodenní aktivity. Otázka z dotazníku číslo 6 pomohla zjistit, že 99 respondentů (61,49 %) nejsou členy folklorního souboru. Pouze 44 dotazovaných (27,33 %) uvedlo členství ve folklorním souboru a pravidelnou účast na folklorních akcích. Z výsledku je patrné, že folklorní soubor nepatří mezi oblíbené aktivity mládeže.

Z celkového množství 161 dotazovaných se pravidelně folklorních akcí v kroji účastní pouze 28 respondentů (17,39 %). Příležitostně 40 dotazovaných (24,84 %) obléká kroj na folklorní akce. Největší skupina tvořena z 93 účastníků (57,76 %) výzkumu se folklorních akcí v kroji neúčastní.

Dechovou hudbu či cimbálovou muziku v soukromí vůbec neposlouchá 71 respondentů (44,10 %). Oproti tomu si v soukromí tento hudební žánr poslechne 22 dotazovaných (13,66 %).

Otázka plánování udržování folklorních tradic ukázala, že mládež má zájem různou měrou předávat folklor dále. 53 respondentů (32,92 %) rozhodně neplánují pokračovat ve folklorních tradicích. Z uvedených výsledků plyne, že folklorní aktivity stále zajímají podstatnou část mládeže ze Slovácka. Nezbývá než doufat, že se nastolená situace udrží či dokonce ještě zlepší.

6.9 Shrnutí výzkumu

Podle získaných výsledků jsem odpověděla na všechny výzkumné otázky a mohu tedy říci, že byl splněn hlavní cíl výzkumu, kterým bylo zjistit vliv folklorního prostředí na postoj mládeže k alkoholu. Z odpovědí je patrné, že má mládež spjata folklorní prostředí s konzumací alkoholu. Dílčím cílem výzkumu bylo zjistit zainteresovanost mládeže v oblasti udržování folkloru. Výsledky ukázaly, že téměř polovina respondentů plánuje v budoucnu udržovat alespoň některé folklorní tradice, což považuji za pozitivní zjištění.

6.10 Doporučení pro praxi

Jelikož jsem žádné podobné výzkumy přes intenzivní pátrání nenašla, domnívám se, že výzkum realizovaný v rámci praktické části bakalářské práce bude přínosný i pro další studenty a širší veřejnost. Vzhledem k tomu, že sociální pedagog může působit ve folklorním souboru jakožto volnočasové aktivitě, považuji výzkum za užitečný i pro tuto skupinu pracovníků. Výsledky výzkumu poskytnou zpětnou vazbu všem respondentům, kteří mi ochotně vyplnili dotazník a také pracovníkům Národního ústavu lidové kultury, jimž jsem slíbila kopii bakalářské práce jako poděkování za příjemnou spolupráci.

ZÁVĚR

Ať už se v životě ocitneme na jakémkoli místě, vazby s rodným krajem nelze zcela zpřetrhat. Ač si to nepřipouštíme, prostředí, ve kterém jsme vyrůstali, nás ovlivňuje po celý život. Folklorní prostředí je pro mě velmi zajímavou tématikou, která mě provází celý život. Může být zkoumána z mnoha úhlů pohledu, přičemž já jsem se zaměřila na spojitost folklorního prostředí a alkoholu.

Podle stanovených výzkumných otázek a výsledků výzkumu mohu říci, že folklorní prostředí má vliv na postoj mládeže k alkoholu. Nadpoloviční počet respondentů uvedl, že navštěvují folklorní akce, které si bez konzumace alkoholu neumí představit. Největší motivací ke konzumaci alkoholu je podle respondentů pocit uvolnění se, zbavení se zábran a zbavení se stresu. Za zmínku také stojí, že téměř polovina respondentů plánuje v budoucnu udržovat alespoň některé folklorní tradice.

Přestože ve výzkumu vyšla spjatost folklorního prostředí a alkoholu, nelze folklor odsuzovat jako negativně ovlivňující faktor. Je na místě vyzdvihnout zde i jeho pozitivní stránky, mezi které patří udržování tradic kulturního dědictví a předávání jej dalším generacím, pocit sounáležitosti, pospolitosti, sebepoznání a seberealizace.

Jednoznačně negativním faktem je spjatost alkoholu s folklorními akcemi. Otázkou však zůstává, zdali by se respondenti účastnili folklorních akcí i za předpokladu, že by zde nebyl alkohol dostupný, což může být námětem pro další výzkumná šetření. Přihlédneme-li i k lidovým písním, ve většině z nich je ústředním námětem právě alkohol.

Domnívám se, že bakalářská práce může být přínosem jednak pro veřejnost, která se o folklorní prostředí zajímá, tak pro studenty, kteří se budou chtít tímto tématem v budoucnu blíže zabývat. Vzhledem k oboru, který studuji, spatřuji přínos práce také pro sociální pedagogy, kteří by se chtěli uplatnit ve folklorním prostředí v rámci volnočasové aktivity.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografické publikace

- [1.] ATKINSON, Rita L., 2003. *Psychologie*. Praha: Portál. Vydání druhé. ISBN 80-71718-640-3.
- [2.] BLAHŮŠEK, Jan et al., 2006. *Identifikace a dokumentace jevu tradiční lidové kultury v České republice*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury. ISBN 80-86156-77-X.
- [3.] BLAHŮŠEK, Jan et al., 2011. *Malý etnologický slovník*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury. ISBN 978-80-87261-70-5.
- [4.] BROUČEK, Stanislav a Richard JEŘÁBEK, 2007. *Lidová kultura: Národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska, věcná část A – N*. Praha: Mladá Fronta.
- [5.] CARR-GREGG, Michael a Erin SHALE, 2010. *Pubertáči a adolescenti: průvodce výchovou dospívajících*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-662-9.
- [6.] ČESKO. Zákon č. 397 ze dne 19. srpna 2005 o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2005, částka 133, s. 7093 - 7101. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2005/sb133-05.pdf>.
- [7.] DVOULETÝ, Michal et al., 2010. *Na paletě krojů: Slovácké slavnosti vína a otevřených památek Uherské Hradiště*. Uherské Hradiště: Nadace Děti-kultura-sport. ISBN 978-80-254-7930-8.
- [8.] FROLEC, Václav et al., 1978. *Slovácko: Kapitoly z dějin Slovácka*. Praha: Tisková, ediční a propagační služba místního hospodářství.
- [9.] FROLEC, Václav, 1980. *Dítě a tradice lidové kultury*. Brno: Blok.
- [10.] HALUZOVÁ, Věra, 2007. *Lidová kultura a počátky rozvíjení dětského folkloru na strážnických slavnostech*. In: *Sborník příspěvků dětský folklor dnes (proměny funkcí)*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury. ISBN 978-80-86156-93-4.
- [11.] HARTL, Pavel a Helena, HARTLOVÁ, 2010. *Velký psychologický slovník*. Vyd. 4. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-686-5.
- [12.] HARTL, Pavel, 2004. *Stručný psychologický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-803-1.

- [13.] HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 8071789275.
- [14.] CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [15.] ILLES, Tom, 2004. *Děti a drogy. Fakta, informace, prevence*. Praha: ISV nakladatelství. ISBN 80-85866-50-1.
- [16.] JANIŠ, Kamil, ml., 2009. *Úvod do problematiky volného času*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav pedagogických a psychologických věd. ISBN 978-80-7248-530-7.
- [17.] JEŘÁBEK, Richard et al., 2004. *Etnografický atlas Čech, Moravy a Slezska IV: Etnografický a etnický obraz Čech, Moravy a Slezska (1500-1900), Národopisné oblasti, kulturní areály, etnické a etnografické skupiny*. Praha: Etnologický ústav Akademie věd České republiky. ISBN 80-85010-57-7.
- [18.] JENČ, Filip a kol., 1998. *Alkohol jako lék*. Praha: HERBAINFO. ISBN 80-7207-151-3.
- [19.] KALINA, Kamil a kolektiv, 2003. *Drogy a drogové závislosti 1. Mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 80-86734-05-6.
- [20.] KAVANOVÁ, Alica a Štefan, CHUDÝ, 2005. *Výchova a volný čas*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 80-7318-266-1.
- [21.] KOLLÁRIK, Teodor, 2004. *Sociálna psychológia*. Bratislava: Univerzita Komenského. ISBN 80-223-1841-8.
- [22.] KRECH, David, Richard S., CRUTCHFIELD a Egerton L., BALLACHEY, 1968. *Člověk v společnosti*. Bratislava: Slovenská akademie vied. ISBN 71-067-68.
- [23.] KRIST, Jan, 1997. Děti na festivalu ve Strážnici. In: *Sborník společenství dětí a kultura*. Strážnice: Ústav lidové kultury. ISBN 80-86156-03-6.
- [24.] LANGHAMMEROVÁ, Jiřina, 2004. *Lidové zvyky*. Praha: Lidové noviny. ISBN 80-7106-525-0.
- [25.] MURRAY, Lindsay et al., 2011. *Toxicology Handbook*. Chatswood: Elsevier Australia. Edition: 2nd ed. ISBN 9780729539395.

- [22.] MUSIL, Jiří, 2000. K významu tradic v rodinné výchově. In: *Sborník příspěvků folklor pro děti a děti pro folklor*. Strážnice: Ústav lidové kultury. ISBN 80-86156-36-2.
- [23.] MATOUŠEK, Oldřich a Andrea KROFTOVÁ, 2003. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál. Vyd 2., aktualiz. ISBN 80-7178-771-X.
- [24.] MŠMT, 2001. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. Praha: Tauris. ISBN 8021103728.
- [25.] NEŠPOR, Karel, 2001. *Vaše děti a návykové látky*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-515-6.
- [26.] NEŠPOR, Karel a Ladislav, CSÉMY, 1992. *Alkohol, drogy a vaše děti: jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat, jak je zvládat*. Praha: Sportpag.
- [27.] NĚMEC, Jiří a kol., 2002. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-012-3.
- [28.] PÁVKOVÁ, Jiřina et al., 2002. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. Vyd. 3, aktualiz. Praha: Portál. ISBN 80-7178-711-6.
- [29.] PAVLICOVÁ, Martina, 2007. *Lidová kultura a její historicko-společenské reflexe (mikrosociální sondy)*. Brno: Ústav evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. ISBN 978-80-254-1044-8.
- [30.] PRŮCHA, Jan, Eliška, WALTEROVÁ a Jiří, MAREŠ, 2009. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-647-6.
- [31.] SAK, Petr, 2000. *Proměny české mládeže*. Praha: Petrklíč. ISBN 80-7229-042-8.
- [32.] SYNEK, František a Kazimír, JÁNOŠKA, 2011. *Ohlédnutí v čase...: Folklorní sdružení ČR 1990-2010*. Praha: Folklorní sdružení České republiky. ISBN 978-80-90-4937-0-4.
- [33.] ŠŤASTNÁ, Lenka a Matúš, ŠUCHA, 2010. *Drogy a ohrožené skupiny mladých lidí*. Praha: Centrum adiktologie, Psychiatrická klinika, 1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova v Praze. ISBN 978-80-254-6807-4.
- [34.] VAŘEJKOVÁ, Věra. 2000. Dítě jako příjemce i spoluvůrce slovesného folkloru v rodině. In: *Sborník příspěvků folklor pro děti a děti pro folklor*. Strážnice: Ústav lidové kultury. ISBN 80-86156-36-2.

- [35.] VONDRUŠOVÁ, Alena, 2000. *Od folkloru k folklorismu: Slovník folklorního hnutí v Čechách*. Strážnice: Ústav lidové kultury. ISBN 80-86156-35-4.
- [36.] VYKOPALOVÁ, Hana, 2002. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-0337-4.
- [37.] WIESENMÜLLER, Hans Joachim, 1997. Význam rodiny a domova pro vývoj osobnosti dítěte. In: *Sborník společenství dětí a kultura*. Strážnice: Ústav lidové kultury. ISBN 80-86156-03-6.
- [38.] ZÁŠKODNÁ, Helena, 1998. *Psychosociální problémy adolescentů*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta. ISBN 80-7040-306-3.
- [39.] ZÍBRT, Čeněk, 1950. *Veselé chvíle v životě lidu českého*. Praha: Vyšehrad.

Internetové zdroje

- [40.] KSK Vlčnov. *Jízda králů Vlčnov* [online]. © 1999-2011 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z: <http://jizdakralu.vlcnov.cz/page.php?pid=1001>.
- [41.] MFF Strážnice. *Mezinárodní folklorní festival strážnice* [online]. © 2008 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z: <http://www.straznice-mesto.cz/index.asp>.
- [42.] Klub kultury Uherské Hradiště. *Slovácké slavnosti vína a otevřených památek* [online]. © 2005 - 2010 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z: <http://www.slavnostivinauh.cz/>.
- [43.] Krajská pedagogicko-psychologická poradna a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Zlín. *Charakteristika činnosti* [online]. © 2012 [cit. 2011-04-27]. Dostupné z: <http://www.ppporzl.cz/>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CIOFF Mezinárodní rada organizátorů festivalů folkloru a lidového umění

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Graf č. 1 – Pocházíte z folklorní rodiny, kde se folklor udržuje? .....</i>	42
<i>Graf č. 2 – Navštěvuje pravidelně folklorní akce? .....</i>	43
<i>Graf č. 3 – Jste členem nějakého folklorního souboru? .....</i>	44
<i>Graf č. 4 – Pokud ano, v kolika letech poprvé? .....</i>	46
<i>Graf č. 5 – Při jaké příležitosti jste poprvé ochutnali alkohol? .....</i>	47
<i>Graf č. 6 – Jaké místo zaujímá alkohol ve vašem životě? .....</i>	48
<i>Graf č. 7 – Co vás motivuje k požívání alkoholu na folklorních akcích? .....</i>	49
<i>Graf č. 8 – Navštěvujete folklorní akce, které si bez konzumace alkoholu nedovedete představit? .....</i>	50
<i>Graf č. 9 – Pokud ano, které to jsou? .....</i>	51
<i>Graf č. 10 - Souhlasíte s tím, že osoba mladší 18 let může pít alkohol na folklorní akci? .....</i>	52
<i>Graf č. 11 – Účastníte se folklorních akcí v kroji? .....</i>	53
<i>Graf č. 12 – Posloucháte dechovou hudbu či cimbálovou muziku v soukromí? .....</i>	54
<i>Graf č. 13 - Plánujete v budoucnu udržovat folklorní tradice? .....</i>	55

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. č. 1 – Oblasti v Čechách</i>	19
<i>Tab. č. 2 – Oblasti na Moravě</i>	20
<i>Tab. č. 3 – Pohlaví</i>	40
<i>Tab. č. 4 – Věk</i>	40
<i>Tab. č. 5 – Co vás jako první napadne, když se řekne folklor?</i>	41
<i>Tab. č. 6 – Pocházíte z folklorní rodiny, kde se folklor udržuje?</i>	42
<i>Tab. č. 7 – Navštěvujete pravidelně folklorní akce?</i>	43
<i>Tab. č. 8 – Jste členem nějakého folklorního souboru?</i>	44
<i>Tab. č. 9 – Ochutnali jste již alkohol?</i>	45
<i>Tab. č. 10 – Pokud ano, v kolika letech poprvé?</i>	45
<i>Tab. č. 11 – Při jaké příležitosti jste poprvé ochutnali alkohol?</i>	46
<i>Tab. č. 12 – Jaké místo zaujímá alkohol ve vašem životě?</i>	47
<i>Tab. č. 13 – Seřadte následující hodnoty podle důležitosti</i>	48
<i>Tab. č. 14 – Co vás motivuje k požívání alkoholu na folklorních akcích?</i>	49
<i>Tab. č. 15 - Navštěvujete folklorní akce, které se bez konzumace alkoholu nedovedete představit?</i>	50
<i>Tab. č. 16 – Pokud ano, které to jsou?</i>	51
<i>Tab. č. 17 - Souhlasíte s tím, že osoba mladší 18 let může pít alkohol na folklorní akci?</i>	52
<i>Tab. č. 18 – Účastníte se folklorních akcí v kroji?</i>	53
<i>Tab. č. 19 - Posloucháte dechovou hudbu či cimbálovou muziku v soukromí?</i>	54
<i>Tab. č. 20 – Plánujete v budoucnu udržovat folklorní tradice?</i>	55

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Stavění máje v Blatnici pod Svatým Antonínkem

Příloha P II: Etnická a etnografická rajonizace Moravy a Slezska

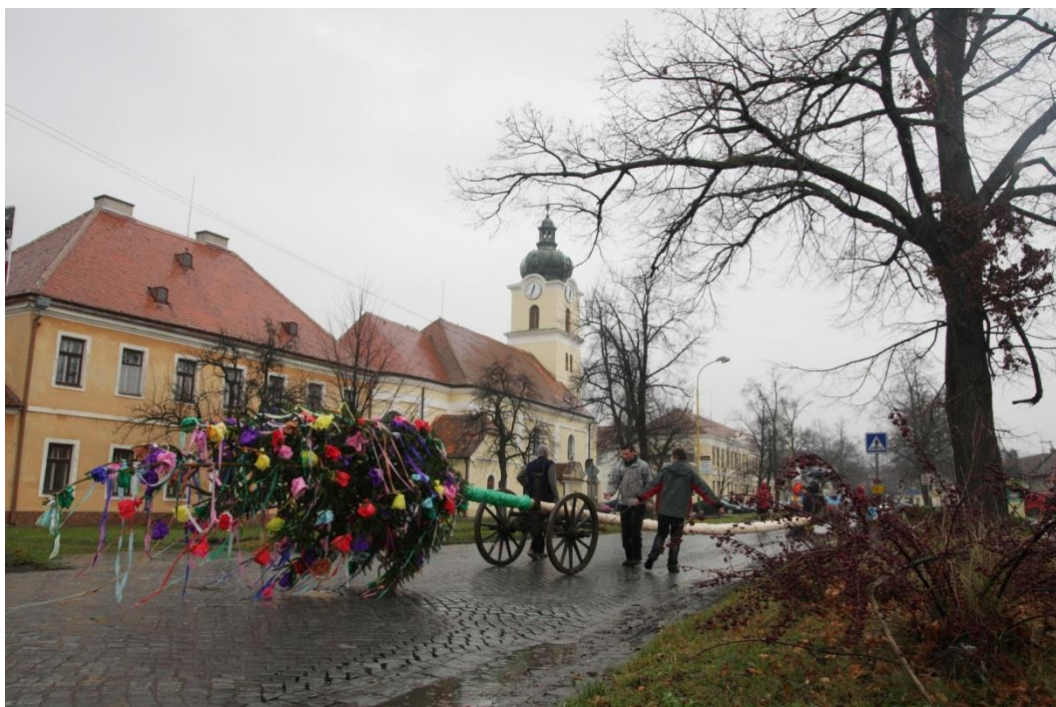
Příloha P III: Národopisné oblasti v Čechách

Příloha P IV: Slovácko

Příloha P V: Tradiční kroj Blatnice pod Svatým Antonínkem

Příloha P VI: Dotazník

PŘÍLOHA P I: STAVĚNÍ MÁJE V BLATNICI POD SVATÝM ANTONÍNEM

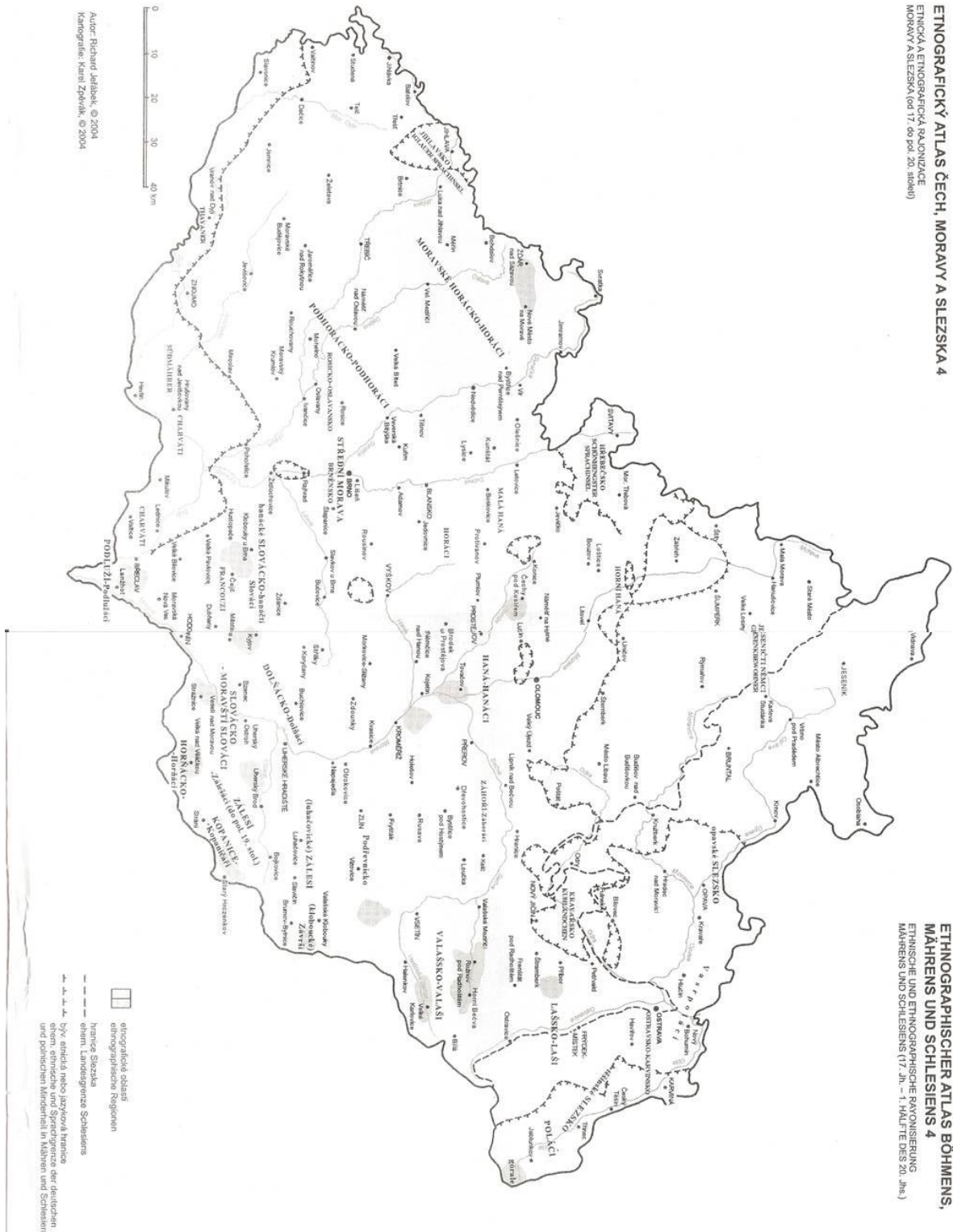

(zdroj: vlastní archiv)

(zdroj: vlastní archiv)

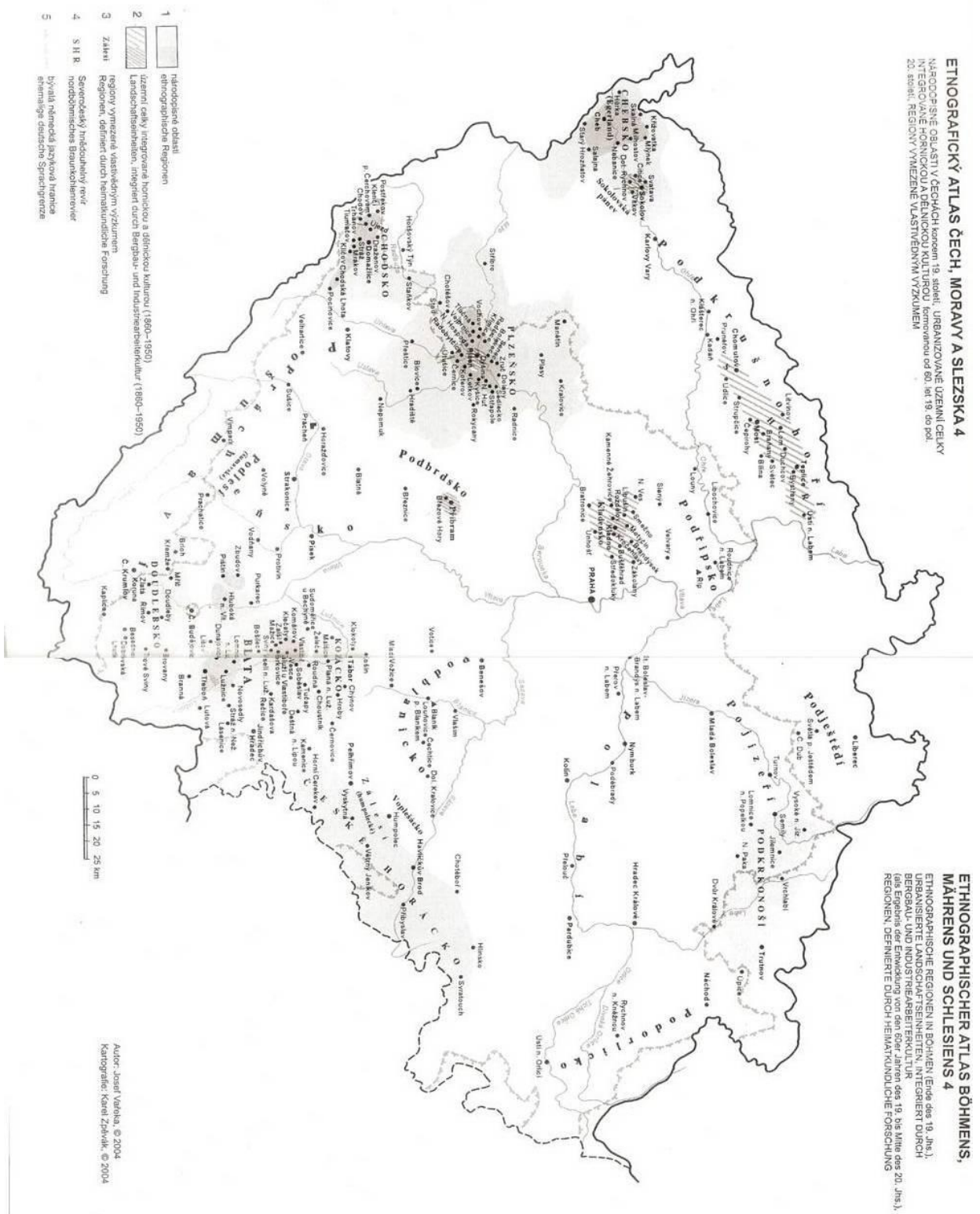
PŘÍLOHA P II: ETNICKÁ A ETNOGRAFICKÁ RAJONIZACE MORAVY A SLEZSKA

(zdroj: Jeřábek et al., 2004)

PŘÍLOHA P III: NÁRODOPISNÉ OBLASTI V ČECHÁCH

(zdroj: Jeřábek et al., 2004)

PŘÍLOHA P IV: SLOVÁCKO

(zdroj: <http://www.slovacko.cz/++res++/slovacko.static/Maps/kraj/0x0.png>)

**PŘÍLOHA P V: TRADIČNÍ KROJ BLATNICE POD SVATÝM
ANTONÍNEM**

*Náprsníčka na mužské
košili.*

(zdroj: Dvouletý, 2010)

PŘÍLOHA P VI: DOTAZNÍK

Dobrý den,

dostáváte do rukou dotazník, který slouží ke sběru údajů pro bakalářskou práci.

Dotazník je **anonymní**. Prosím Vás o jeho pravdivé vyplnění. Pokud není uvedeno jinak, **zakroužkujte jednu** odpověď.

Děkuji, Eva Zbahnová, studentka 3. ročníku, oboru sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně.

1. Pohlaví: a) žena b) muž	2. Věk: a) 15 - 17 b) 18 - 22 c) 23 – 26
---	--

3. Co vás jako první napadne, když se řekne folklor?

.....
.....

4. Pocházíte z folklorní rodiny, kde se folklor udržuje?

- a) ano, v rodině, ze které pocházím, se folklor udržuje
- b) ano, ale o folklorní dění se nezajímám
- c) ne

5. Navštěvujete pravidelně folklorní akce?

- a) ano
- b) ne

6. Jste členem nějakého folklorního souboru?

- a) ano, pravidelně se účastním folklorních akcí
- b) ano, ale folklorních akcí se účastním zřídka
- c) ano, ale folklorních akcí se neúčastním
- d) ne

7. Ochutnali jste již alkohol?

- a) ano —————> Pokud ano, v kolika letech poprvé? .....
- b) ne

8. Při jaké příležitosti jste poprvé ochutnali alkohol?

- a) rodinná akce
- b) společenská akce
- c) folklorní akce
- d) s přáteli
- e) jiná odpověď .....
- f) ještě jsem alkohol neochutnal/a

9. Jaké místo zaujímá alkohol ve vašem životě?

- a) nedovedu si život bez pití alkoholu představit
- b) nedovedu si představit těžké životní situace bez pití alkoholu (ztráta blízkého člověka apod.)
- c) nedovedu si představit společenské akce bez pití alkoholu
- d) nedovedu si představit folklorní akce bez pití alkoholu
- e) bez pití alkoholu se obejdu za každých okolností
- f) jiná odpověď .....

10. Seřad'te následující hodnoty podle důležitosti. (1 nejdůležitější; 6 nejméně důležitá)

- a) vzdělání .....
- b) kultura .....
- c) folklor.....
- d) alkohol .....
- e) přátelství.....
- f) sport .....

11. Co vás motivuje k požívání alkoholu na folklorních akcích? (zakroužkujte max. 3 odpovědi)

- a) chutná mi
- b) uvolnění se
- c) odstranění zábran
- d) zbavení se stresu
- e) společenská nutnost
- f) jiná odpověď .....
- g) nepiji alkohol
- h) neúčastním se folklorních akcí

12. Navštěvujete folklorní akce, které si bez konzumace alkoholu nedovedete představit?

- a) ano → Pokud ano, které to jsou? (zakroužkujte i více možností)
  - a. poutě
  - b. hody
  - c. fašank, pochovávaní basy
  - d. vinařské akce otevřených sklepů
  - e. folklorní festivaly
  - f. vinobraní
  - g. košt trnek, zelí apod.
  - h. košt vína, slivovice a jiných destilátů
  - i. jiná odpověď .....
- b) ne
- c) neúčastním se folklorních akcí

13. Souhlasíte s tím, že osoba mladší 18 let může pít alkohol na folklorní akci?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) rozhodně ne

14. Účastníte se folklorních akcí v kroji?

- a) ano, všech
- b) ano, některých
- c) ne

15. Posloucháte dechovou hudbu či cimbálovou muziku v soukromí?

- a) často
- b) občas
- c) zřídka
- d) vůbec

16. Plánujete v budoucnu udržovat folklorní tradice?

- a) ano, všechny
- b) ano, některé
- c) nevím
- d) ne